

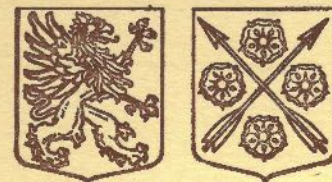
TIERPS TRYCKERI
AKTIEBOLAG
1956

Södermanlands-Nerikes Nation

MAJHÄLSNING

till landsmännen

29

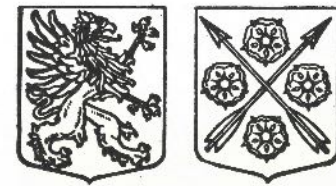
UPPSALA 1956

Södermanlands-Nerikes Nation

MAJHÄLSNING

till landsmännen

29

UPPSALA 1956

INNEHÅLL

	Sid.
Från vår till vår	3
Landsmännen	14
Nationens ämbetsmän	17
Utgående balanser	19
In memoriam	21
Sigrid Ohlsson-Persson och hennes donationer. Av M. Essén	33
Några byggnadsfrågor. Av Jonas L:son Samzelius	36
Som stipendiat i Marburg. Av Sven Fält	44
Eva Neander. Släkt och dikt. Av Lars Bremberg	48
Veteranerna	59

Från vår till vår.

Den vår, som blev het sommar långt sedan Kungsängsiljorna hade börjat sloka, kom vintern med svåra motbud. Den våren halkade folk i Carolinabacken, när vitsipporna borde ha spirat kring Wennerberg, när grönskan skulle ha skymtat i Ultunas drivbänkar.

Den våren lade snaror för mycket — men den hindrade inte Hornboskapens sedvanerätt att blåsa bort dimmorna. Den hindrade inte heller Valborgsfirandet.

Vid 3-slagets mösspåtagning fanns alla nödvändiga rekvisita med. På Södermanland-Nerike kunde man utse jur. stud. Rolf Lindqvist till innehavare av kamratstipendiet Einar Petris minne.

Nationen firade kvällen på sedvanligt sätt. Sedan man skrattat åt fil. mag. Sven Delblancs, fil. stud. Sven Fälts och pol. mag. Lennart Bodströms skändningar och sedan de skändade skrattats ut, vaknade folket till majmiddag.

Av de tre nyvalda hedersledamöterna infann sig glädjande nog advokat Gösta Grönberg och litteraturkritikern, fil. d:r Gösta Attorps, och förste kurator Göran Inger hyllade dessa. Som en fläkt av lundensiskt gemyt talade kävestarektorn Malte Mårtensson, vilken nationen var skyldig stort tack för visad gästfrihet i samband med hembygdsresan. Fil. stud. Carl-Uno Sjöblom trodde sig finna något vackert i Närke och med. kand. Gunnar Lambert läste krönika.

Den 11 maj hölls terminens sista landskap. Till förste kurator efter teol. o. fil. kand. Göran Inger valdes jur. stud. Anders Ligner. Andre kurator blev fil. kand. Olle Renck, klubbmästare teol. stud. Åke Boström och klubbmästarinna fil. stud. Kerstin Carlstedt. En punkt på föredragningslistan var frågan om skrivhjälp på kuratorsexpeditionen. Efter en lång diskussion beslöts att ämbetsmännen fortfarande skulle få innehå sitt stora privilegium — att skriva maskin. För att se över nationens stadgar tillsattes en kommitté.

Som vanligt blev det kurators-gask — på Flustret. De avgående ämbetsmännen harangerades och harangerade. Nya bibliotekarien fil. stud. Lillemor Erikson visade litterära ambitioner i sin dikt till avgående Sven Fält.

Många överrockar blev våta under många timmar på vårfesten i Botanicum. Så mycket hellre försökte vi lyssna till lundaprofessorn Olle Holmbergs relativistiska maximer om det som inte blir, när det blir, om det som kan ses från den ena synvinkeln, när man kan se från den andra. Många överrockar kunde förmodligen ha blivit ännu mindre våta om endast balutstyrseln hade varit på — men den sparades i allmänhet till kvällen. Taxichaufförerna tjänade pengar på vårbalsparen — men regnet besparade oss hårvatten. Till kvinnan talade en gotlänning, fil. kand. Åke Sjöberg, och mannen hyllades av fil. stud. Christina Ekegård, som också blev förlovad med Sven Delblanc. Nylands nation hade traditionsenligt en representant med, denna gång Tove-Maj Nordström.

Den 17 maj var det dags att anordna avskedsfest för årets utländska stipendiater, Elisabeth Oliver-Bellasis från Girton College i Cambridge, Friedrich Krausse från Marburgs universitet och Julle Lindfors från Nylands nation i Helsingfors. Den senares avresa sörjdes särskilt djupt av hrr Edvardsson, Åqvist och Sjöblom. Ty i honom hade de funnit en verklig meningsfrände och i ett avseende en överman.

I sista stund före terminens slut samlades nationsfullmäktige för att dryfta byggnadsplanerna i Karlsroområdet. Efter mycket trassel ordnades beslutsmässigheten. Stadgar för Stiftelsen Södermanlands-Nerikes nations i Uppsala studentbostäder antogs. De intresserade kan läsa mera om byggnadsfrågorna längre fram i denna skrift.

Så kom sommaren. Landsmännen lämnade Uppsala. En del åkte utomlands, en del sökte sig ut i förvärvslivet och en del bara vilade sig efter terminens arbete — och majfestligheterna.

När titulus anlände till lärdomsstaden i mitten av augusti, fann han till sin förvåning att kuratorsexpeditionen hade förvandlats till en polisexpedition. Polisman Rolf Lindqvist, som vikarierade för Andersson i Rasbo, hade flyttat in. Andersson blev snart frisk, och polisverksamheten kunde läggas ned.

Snart började landsmännen komma och recentiorerna strömmade in. De första veckorna i september var det ganska trångt på kuratelet på måndagar och torsdagar mellan fem och sex.

Den 15 september var herrarnas dag. Herrmiddag med ärtsoppa och varm punsch. Klubbmästaren kunde glädja sig åt att många hörsammat kallelsen.

Bibliotekarien har mottagning.

Den 21 september samlades alla recentiorer till den traditionella te-drickningen. Ämbetsmännen talade om sig själva och sina ämbeten och fil. kand. Erik Larsson berättade lärt och intressant om nationen. Sedan dansades det. Medan dansen pågick, fick recentiorerna en och en komma in till en skräckinjagande trio och bli förhörda om eventuella talanger och annat som kunde vara bra att veta till recentiorsgasken. Den hemska trion bestod av jur. kand. o. fil. mag. Lars Bremberg, fil. mag. Sven Delblanc och jur. stud. Ulf Peyron.

Terminens första landskap hölls den 27 september. Inspektör hälsade landsmännen välkomna till terminens arbete och till nationen. Fördragningslistan upptog mest val av nämnder och kommittéer.

I september fick vi en förfrågan från Smålands nation, om smålänningarna kunde få läsa sina tidningar hos oss, eftersom deras gamla nationshus som bäst höll på att rivras för att lämna plats för ett nytt. Inte nog med detta. De ville också ha sin flygel placerad hos oss. Na-

tionsnämnden beslöt efter lång diskussion att bifalla deras begäran. Det som vållade längst diskussion var inte huruvida de skulle få komma till oss, utan var flygeln skulle placeras. Den fick stå i yttre biblioteket. Så kom det sig alltså att de två stridsglada arvföräldrarna, Småland och Södermanland-Nerike, kom att läsa sina tidningar under samma tak.

Recentiorsdagen den 1 oktober började med en högtidlighet för hela studentkåren i aulan. Sedan tågade man med fanor i spetsen till respektive nationer för att skända och skändas. Skändarna Bremberg, Deiblanco och Peyron var väl förberedda och efter supén fick recentiorerna veta vad det vill säga att inte ens vara junior. Några men för livet lär dock inte ha uppstått. Trots de äldre landsmännens protester togs sedan de unga till nåder och invaldes som medlemmar i nationen.

En särskild hyllning fick Rudolf Edén (alias Rulle) för tjugo års trogen nationstjänst.

Friheten lär ha firats den 13 oktober??? Klubbmästaren bjöd på öl. Riktigt öl i massor. Där fanns svenska, danska, tyska och tjeckiska märken. Ölstaffetten mellan terminens ämbetsmän och förra terminens slutade med seger för de förstnämnda. Det förlorande laget kämpade dock helhjärtat och gav sig inte förrän lagkaptenen brutit armen. Alla deltagande fick som pris varsin flaska — öl.

Den 22 oktober aväts disputationmiddag på Södermanlands-Nerikes nation. Fil. lic. Erik Rankka hette respondenten.

Sörmland-närkingar tycker inte om att klä ut sig. Också denna termin fick en planerad kostymfest inställas på grund av alltför få anmälningar. Den 29 oktober hade vikts för en stor regatta med allt vad därtill hör. I stället fick det bli en vanlig danskväll. Men det var trevligt det också, och i stora salen blev frampå kvällen trängseln ganska stor.

Den 7 november tågade hornboskapen med Arne Nilsson i spetsen in i Rulles våning. Där hade många landsmän, äldre och yngre, samlats för att hylla Ingrid Edén på hennes femtioårsdag. Nationens gåva överlämnades av förste kurator och levet som utbringades lär ha hörts över hela Uppsala. Så fanns det också något att hurra för.

Nationens stadgar föreskriver att fullmäktiges ordinarie sammanträde skall hållas i november, och traditionsenligt inföll detta på dagen för nationens gåsablot.

Trappmarschen lever än.

Till nya ledamöter i förvaltningsdirektionen efter docent Gösta Brogren, som flyttat till Göteborg och lektor Matts Essén, som avböjt återval, valdes bankdirektör Ewert Jonson och akademiker Lars Mårdell.

På kvällen plockades frackarna fram. Gåsen och svartsoipan smakade lika bra som vanligt, och den högtidliga men ändå så trivsamma gåsmiddagsstämningen fanns där också.

Bland kvällens gäster fanns den nyvalde hedersledamoten, direktör C. Aug. Carlén. Han skulle egentligen ha hälsats på majmiddagen men var då förhindrad att komma. I sitt tal till honom framhöll förste kurator hans stora insats i svenskt näringsliv och kunde dessutom tacka för de storartade gåvor nationen ett flertal gånger mottagit. I ett tal tackades också lektor Matts Essén för den långa tid han suttit i förvaltningsdirektionen. Ända sedan 1911 har han varit en värdefull länk där.

Med. stud. Bo Åbergs bordsvisa sjöngs, och Carl-Uno Sjöblom verkade mycket inspirerad, när det var dags för honom att hylla kvinnan. Till kaffet serverades den mästertliga krönikan av författaren, Lasse Bremberg. Första dansen blev som vanligt nationsfrançaisen som leddes av nationens koreograf, fil. mag. Harald Rydberg.

De sista åren har det blivit sed att åtminstone någon skall förlova sig på gåsmiddagen. Fil. stud. Lillemor Erikson och jur. stud. Stig Källström såg till att raden inte bröts.

Den 3 december gifte sig de vårbalsförlovade.

Årets sista landskap hölls den 7 december. Till förste kurator valdes fil. kand. Erik Larsson och tredje kurator blev jur. stud. Stig Källström. Olle Renck fick förnyat förtroende som andre Q. Till klubbmästare utsågs fil. mag. Mats Nöjd. Biskop Gösta Lundström valdes till hedersledamot.

Seniorernas skara utökades väsentligt med fil. stud. Gun Nyman, fil. stud. Eva Forss, teol. lic. Sven Helander, jur. stud. Arne Nilsson och fil. lic. Birger Pejler.

Vid landskapet tilldelades professor Stig Claesson inspektorshonoret. Enligt hans vänliga önskan kommer pengarna dock att användas till en vårutflykt för landsmännen.

Debattlystnaden var i övrigt mycket stor vid detta landskap. Statförslaget, porträttkatalogen m. m. diskuterades våldsamt. Givetvis var ERGO på tapeten. Landskapet visade missnöje med kårorganet och beslöt på nationsnämndens rekommendation att översända en ganska besk skrivelse till tidningsstyrelsen. Var det manne det som gjorde att man senare utsåg en sörmland-närking, Lars Bremberg, till redaktör?

Inte förrän vid halvtolv-tiden förklarades landskapet avslutat. Kuratorsgasken ägde för ovanlighetens skull rum på nationen.

Den 13 december var det dags att fira Lucia. Flickorna började tidigt med att bjuda Inspektor och ämbetsmännen på kaffe och lussekatter.

På kvällen var som vanligt nationen proppfull med luciafirare. Man slutar aldrig att förundras över att så många får plats i vårt gamla nationshus. När årets Lucia, fil. stud. Margareta Wernérus, tågat genom salen och kaffedrickandet avslutats, drogs ridån upp för sörmland-närkingskornas Luciaspex. Teaterdirektören fil. stud. Britt-Marie Mårtensson stod för såväl manus som regi och succén var snart given. Hon spelade själv med och visade stora skådespelärtalanger i en liten enaktare om den moderna ångesten. Andra goda prestationer gjordes av fil. stud. Iris Santesson, fil. stud. Marianne Thorin och fil. stud. Olena Tingdal. Klubbmästarinnan läste dikt på genuin närkingska. I cancan-baletten

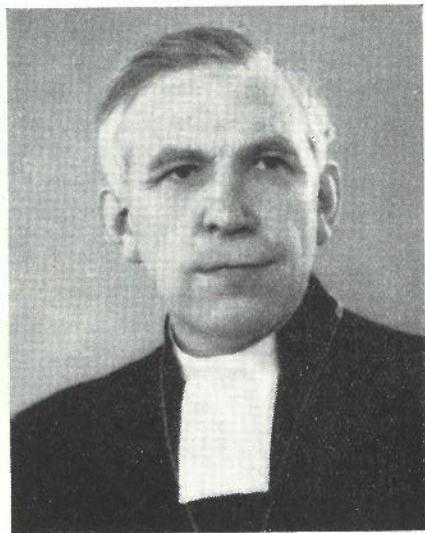
Luciakvartetten.

framträdde jur. stud. Birgitta Schyberg, fil. stud. Katarina Malmberg, fil. stud. Maj Lindgren och fil. stud. Birgitta Jansson.

Sedan började dansen och vid tolvtiden var det dags för Lucas och glöggen, denna förunderliga dryck. Sven Helander valdes enhälligt till årets ljuskung och han och hans mer eller mindre fagra tärnor höll sedan på att skrämman livet ur flickorna. Mången vacker make up fick bättras på efter vilda omfamningar. Snart blev det sexa. För den succébetonade trappunderhållningen svarade givetvis Lucia-kvartetten Carl-Uno Sjöblom, Harald Rydberg, jur. stud. Jan Hultgren (tvåmeterlång luden Lucia) och fil. stud. Arne Ernestam.

Vårterminen hade inte hunnit börja med alla kurser — eller den började med tentamina för en traditionell promille — när det var dags för andra att tänka på byggnadsfrågor.

Fem nationer, av vilka Södermanland-Nerike var en, fick beskedet att Uppsala stad inte ville betala de extra grundförstärkningskostnaderna för deras tilltänkta studentbostadshus i Karlsroområdet. I all hast, ty saken brådskade, måste de uppvakta socialministern med en begäran om statligt understöd och resultatet ser i varje fall ut att gå

Biskop Gösta Lundström

mot en lösning — man får kanske inte vara för sträng. Så ospirituellt inleddes alltså vårterminen. Det ständigt stigande studentantalet, en reflex av fyrtioalets stora barnkullar, de ökade kraven på studentbostäder och på undervisningslokaler låg över oss.

Men roligare händelser inträffade också. Hade direktör Folke Anger bott i Uppsala och inte i Katrineholm skulle han säkert ha beskärts mer än ett lyckönskningstelegram på sin femtioårsdag. Han skulle nog t. ex. ha uppvaktats av Hornboskapen. Den äran fick i stället Ernst Trygg, då han fyllde åttio — och hur stilenlig var den inte! I närmare fyrtio år har han hjälpt oss med trumman, han var därför värd vår hyllning.

De som hann vara med om en beramad herrmiddag i början av februari eller de som till äventyrs bara läste och tenterade, de som hört byggnadskommittén diskutera planerna på ett annat nationshus fick kanske uppleva, att det första världskapet gick av stapeln någon vecka in i skottårsmånaden. P. M.-enligt låg revisionsberättelserna på ordförandens bord. Mindre enligt statuter — men som ett gott offer åt föregångare — genomklubbades äntligen initiativet till en ny porträttkatalog. Styresmannen för Nordiska Muséet och Skansen, fil. d:r Gösta Berg, valdes till hedersledamot.

Fil. d:r Gösta Berg

Att tiderna förändras fick nationen på ett nytt sätt erfara den 12 februari. Vem skulle för femtio år sen ha föreställt sig att nationsmedlemmarna börjar ta form när deras ålder inte överstiger stipulationerna för en barnbiljett på tåget? Vem skulle ha gjort det för ens tio? Äppelkindade telningar till landsmännen lekte sig varma och trötta på klubbmästarparets trevliga barnfest.

Medan året inte var mer än barn, gick flera epoker över huvud i graven. Det var inte som ett skämt i april att Gunillaklockan bara lockade till två ringningar om dygnet. Nationens skattmästarpar som i decennier hotats av Bastiljstormningarna, och som i varje fall bör ha känt draget från Hornboskapens tryckluftsbasuner, flyttade till Kåbo och grannskapet av mera rättssäkra trakter — juris professor Malmström. De avtackades för stort tålamod och tackade själva med att invitera sina grannar till sherryparty.

I samma tidiga skede kunde vi gott notera början av hembygdsnämndens fina föredragsserie. För en spottstyver lotsades landsmännen genom hedenhösepokerna och framåt, och då föredragen var slut, bjöd klubbmästeriet på furagering. Laborator Sten Florin talade initierat om åkerbruket i sörmländsk stenålder och fil. lic. Hans Christiansson kåserade så humoristiskt om stenyxor och andra förhistoriska mord-

vapen att vi alldeles avväpnades. Att ortnamnen bjuder på svåra problem klargjordes inte mindre intressant och sakkunnigt av docent Lars Hellberg, men han besparade oss som tur var närkingarnas dialektala extravaganser. Det räckte med att han antydde sörmlänningarnas. Om laga skiftet och vad därtill hör föreläste fil. mag. Harald Rydberg grundligt, när han kom in på den vetenskapliga diskussionen kring det gamla bysamhällets upplösning. Då hade det också varit laga förfall för lektor Torsten Lagerstedt som stod mitt uppe i läroboksförfattandet och inte kunde komma till oss förrän den 22 mars. Hans stimulerande föredrag om sörmländskt 1600-talsjordbruk hölls — till följd av fil. kand. Torbjörn Axelmans utställning — i vår aristokratiska salong och plöjde mark för god fortsättning kommande termin.

Konstnärligt alibi finns alltså även detta år. Axelman har gott gry och han kan i sitt måleri både Dufy och Munch. Mindre konstnärlig men därför inte mindre internationell var kostymgaskan den 10 mars med inbjudna studenter från Uppsalas alla väderstreck och där så långväga arvfienner som östgötarna vågade visa sig i väst. En fläkt utifrån — och en kärkommen sådan — slog därjämte emot oss, när Åsa folkhögskola gjorde visit några dagar tidigare. Det är meningen, att vi senare i vår skall återgälda detta besök.

Trodde någon att den sörmland-närkingska idrotten inte har visat framfötterna, bör missförståndet snarast rättas till. I budkavleorientering har vi t. o. m. visat alla motståndare bakhasorna. Förtjänsten av framgång — i detta slags löpning — tillkommer teol. stud. Åke Magnusson, fil. mag. Ragnar Nilsson samt inte minst en representant för vår lite mer veteranbetonade förvaltningsdirektion, akademikamrer Lars Mårdell, som följaktligen har uttryckligt kunnat demonstrera att punchmagen är stadd på avskrivning. Bandylaget kämpade lejonhjärtat med bröderna Landgren i spetsen och belade en hedrande andra place-ring, och i handbollserien för akademikerna plus representanter för Ultuna blev vi liksom tidigare år etta.

Även detta läsår har Södermanland-Nerikes nation blivit ihågkommen med förnämliga donationer. Framlidna hedersledamoten, ritlära-rinnan fröken Sigröd Ohlsson-Persson, testamenterade sålunda fastig-heten Kåbovägen 22 till en särskild fond. Disponent Gösta Svedrup skänkte i samband med recentiorsgaskan 200 kronor till nationens klubbkassa. Fru Inez Lundqvist har donerat 60 B-aktier i Holmens Bruk — ungefär 11.500 kronor — efter sin framlidne make, vår hedersleda-mot, rektor Nils Lundqvist, att användas till en stipendiefond, kallad Nils Lundqvists minne, vars avkastning skall främja avancerade stu-

dier i de klassiska språken. Byggnadsintendenten Henning Julin, Stock-holm, har skänkt en tavla, målad av nationshusets arkitekt. Byggnads-insamlingen ger oss alltjämt bidrag från flera generösa gynnare och bib-liotekets samlingar utökas år från år med enskilda personers gåvor el-ler bokförlagens recensionsexemplar.

Till dessa vänliga donatorer skulle nationen vilja framföra sitt var-maste och värdsammaste tack. Det smärtar oss bara att inte alla kan nås.

Ett särskilt — och ett särskilt varmt — tack önskar vi rikta till Sö-dermanlands-Nerikes Inspektor professor Stig Claesson, som har haft den stora vänligheten att skänka bort sitt välförtjänta inspektorshono-rar. Som tidigare angivits, kommer pengarna på donators önskan att denna vår användas till en rekreationsresa för landsmännen.

Ännu när detta skrives återstår utom inspektorsesan mycket av ter-minens arbete. Som vanligt väntar vi på stipendiatutbytet. Vi väntar oss vidare, att produktionschefen Rune Waldekrantz skall ge oss en trevlig kulturafton i början av april, liksom att vår hedersledamot, pro-fessor Edvard Thermanius, skall servera sin specialité någon vecka senare. Vi väntar oss att äldre landsmän skall känna sig riktigt väl-komna till Valborg och majmiddag.

Om fracken inte blev alltför uppslitsad och balkkläningen inte alltför våt, kan det också hända att vi går mot en ny vårbal. Men detta är kannstöperier. I förvissning, att kommande krönikörer svarar för det som skall inträffa, vågar vi sätta både punkt och semikolon; ett fråge-tecken sätter vi ännu för våren. Även nu halkar folket i Carolinabac-ken, och muntergökarna har ännu inte ens kunnat skämta april om lärkan.

Mera står dock inte på spel än att vi kan hoppas. Till alla landsmän, äldre och yngre, till studentskan från Mullhyttemo och studenten från Trosa sänder vi därför en hälsning lika varm som den riktiga somma-ren.

Uppsala i mars 1956.

Anders Ligner

Erik Larsson

Landsmännen.

1. Nyinskrivna landsmän.

	Född	Studentex. i	Fak.
Ernst Macoun	12/6 21	Tjechoslovakien Tyskland	ht 55 Fh
Carl Larsson	12/8 30		Uppsala
Lars Andersson	31/5 35	Katrineholm	ht 55 Fn
Christina Elgfelt	24/4 36	Strängnäs	ht 55 T
Hugo Schwartz	19/2 33	Eskilstuna	ht 55 Fh
Per-Åke Hofer	3/2 36	Eskilstuna	ht 55 Fh
Inger Hellfors	25/7 36	Eskilstuna	ht 55 Fh
Sven Löfstrand	10/7 34	Örebro	ht 55 T
Karin (Kajsa) Fernlund	21/6 35	Gefle	ht 55 Fh
Göte Olingdahl	25/3 31	Örebro	ht 55 T
Margareta Högstedt	20/1 35	Strängnäs	ht 55 Fh
Britt Andersson	4/3 36	Nyköping	ht 55 Fh
Barbro Hellsing	4/12 36	Nyköping	ht 55 Fh
Åke Frenander	30/3 35	Örebro	ht 55 J
Anders Aman	19/6 35	Örebro	ht 55 Fh
Bengt Nordberg	8/8 36	Eskilstuna	ht 55 Fh
Curt Johansson	7/9 33	Eskilstuna	ht 55 Fh
Per Söderberg	5/3 33	Örebro	ht 55 T
Hans Renck	29/5 37	Strängnäs	ht 55 M
Karl-Erik Garlöv	9/7 34	Eskilstuna	ht 55 T
Lars Blomberg	17/11 34	Örebro	ht 55 J
Roland Gustavsson	2/6 35	Örebro	ht 55 Fh
Kerstin Löwhagen	27/5 35	Eskilstuna	ht 55 Fh
Margareta Wernerus	28/4 35	Eskilstuna	ht 55 Fh
Maila Andersson	17/2 36	Eskilstuna	ht 55 Fh
Karin Engqvist	9/5 37	Strängnäs	ht 55 Fh
Birgitta Bodström	5/1 37	Strängnäs	ht 55 Fh
Birgitta Schyberg	24/6 35	Djursholm	ht 55 J
Birgitta Jansson	7/1 37	Eskilstuna	ht 55 Fh
Håkan Berggren	7/6 36	Örebro	ht 55 Fh
Margareta Ericsson	24/12 36	Eskilstuna	ht 55 Fh
Bo Götberg	9/2 35	Örebro	ht 55 Fh
Jan Allard	22/9 34	Eskilstuna	ht 55 Fh
Kerstin Boström	12/8 35	Örebro	ht 55 M
Ingemar Barr	14/5 35	Katrineholm	ht 55 Fh

Rolf Kihlgren	14/7 34	Örebro	ht 55 Fh
Iréne Jansson	30/4 35	Eskilstuna	ht 55 Fh
Georg Nordensjö	26/3 21	Hudiksvall	ht 51 Fn
Sven-Olof Lodin	8/8 36	Hälsingborg	ht 55 J
Ingrid Johansson	26/3 28	Södertälje	ht 55 Fh
Gunilla Thor	7/11 36	Nyköping	ht 55 Fh
Mariann Thorin	18/7 36	Nyköping	ht 55 Fh
Gudrun Andersson	2/6 35	Katrineholm	ht 55 Fh
Orwar Pettersson	16/1 35	Örebro	ht 55 Fh
Meiry Gustavsson	27/8 35	Katrineholm	ht 55 Fh
Rune Andersson	31/7 32	Örebro	ht 55 Fh
Mats Johansson	4/12 28	Södertälje	ht 55 Fh
Sven Sandborg	3/3 30	Södertälje	ht 55 Fn
Staffan Landerholm	26/1 35	Södertälje	ht 55 M
Gunnar Anderberg	17/10 34	Eskilstuna	ht 55 Fh
Olena Tingdal	11/11 36	Strängnäs	ht 55 Fh
Eva Lundquist	13/8 36	Södertälje	ht 55 Fh
Jan Mascher	15/12 34	Strängnäs	ht 55 Fh
Gunnel Annby	17/11 26	Lund	ht 55 Fh
Helena (Anna-Lena) Delin	15/4 34	Sigtuna	ht 55 Fh
Ulla Johansson	4/8 32	Södertälje	ht 55 Fh
William Öhrman	12/1 15	Stockholm	ht 55 T
Staffan Delin	15/4 34	Sigtuna	ht 55 Fh
Kurt Fransson	3/9 35	Eskilstuna	vt 56 Fh
Karin Nordin	27/12 36	Strängnäs	vt 56 M
Thorborg Ericsson-Ribbe	25/4 36	Örebro	vt 56 Fh
Ragnhild Ferm	19/7 35	Katrineholm	vt 56 Fh
Björn Liedén	18/2 35	Umeå	vt 56 Fh
Lars-Erik Åse	23/2 33	Stockholm	ht 51 Fh
Göran Nilsson	24/7 33	Eskilstuna	vt 56 Fh
Bo Kjell	16/12 31	Södertälje	vt 56 Fh
Astrid Färnestrand	7/11 20	Örebro	vt 56 Fh

2. Examinerade.

(data avser 1955 om ej annat anges)

Praktisk teologiska prov:

9/12 Lennart Cervall
Nils Magnérus

Teologie licentiatexamen:

7/12 Torsten Bergsten

Teologie kandidatexamen:

31/10 Lennart Cervall

Juris kandidatexamen:

17/5 Eric Björkman

3/12 Sixten Björkblom

15/12 Stina Behrman

27/12 Sigbrit Geffcken

11/1 56 Gustaf Delin

*Medicine licentiatexamen:*26/1 56 Yngve Hofvander
Gunnar Stenninger*Statsvetenskaplig examen:*

28/10 Olof Kjellberg

Medicine kandidatexamen:

26/5 Bengt Nässén

Filosofie licentiatexamen:

7/4 Birger Pejler

7/5 Tryggve Sköld

7/6 Börje Oliw

*Efterprövning i filosofie ämbets
examen:*

27/5 Gunnar Wiman

7/6 Sven Masing

28/10 Harald Rydberg

Filosofie ämbetsexamen:

7/4 Hans Jansson

Kerstin Ljungdahl

Lars Ramström

27/5 Kerstin Nilsson

Harald Rydberg

Berit Spång-Ferngren

7/6 Eivor Burbeck

Marianne Tivenius

7/6 Gunilla Appelgren

15/9 Bengt Mohall

Carl Gustaf Swenson

7/10 Gösta Gynnerstedt

Rolf Jörnving

Leif Stenborg

28/10 Linnéa Häve

7/11 Bengt Andersson

Gunborg Nilsson

7/12 Sune Ongman

15/12 Sven Lundström

7/1 56 Hugo Olsson

7/2 Runc Bardfeldt

Karin Tivenius

Ragnar Nilsson

7/3 Margareta Abenius

27/3 Sven Delblanc

Febe Nilsson

*Efterprövning i filosofie kandidat-
examen:*

7/5 Tryggve Sköld

7/6 Lars Lindberg

7/3 56 Lennart Hartin

Ingegerd Kristensson

Filosofie kandidatexamen:

7/6 Torbjörn Kulläng-Axelmann

Carl Nylander

Olle Renck

Olof Söderberg

Stig Åkerström

7/7 Jon Sveinbjörnson

7/10 Margareta Ingelsson

Carl Olof Melén

Kerstin Olding

Margareta Österlund

7/11 Ingemar Gustafsson

Lennart Karlsson

7/12 Ulla Hornfelt

Christina Hörnsten

7/1 56 Karl-Otto Österberg

7/2 Kerstin Friman

Jan Helander

Curt Malmros

Konstantin Raudive

Bodil Rosengren

Per-Henrik Rosenström

Birger Sundström

7/3 Kerstin Forshällen

Björn Liljestrand

Teologie-filosofisk examen:

27/5 Åke Magnusson

15/9 Jarl Hemberg

Anders Jeffner

*Särskild prövning för teologie
kandidater:*

15/9 Bengt Aulén

*Till doktorer promoverades den
31 maj:*

Fil. lic. Olov Lönnqvist

Fil. lic. Gösta Ekspong

3. Avlidna.

Död	Inskr.	Född
1/5 1955 Nils Gunnar Lindgren	1954 Fil. stud.	19/6 1935
15/5 1955 Gunnar Samuelson	1907 Pensionskamrerare	26/5 1887
4/6 1955 Gerd Nyrop	1947 Med. kand.	26/2 1929
9/7 1955 Ingrid Elisabeth Thorsell, f. Asplund	1926 Fil. kand.	18/6 1907
11/7 1955 Sigrd Gerda Ohlsson-Persson	1935 f. d. Ritlärarinna	25/4 1867
26/7 1955 Carl August Westerblad	1892 f. d. Lektor	11/10 1873
10/8 1955 Karl Gustaf Emanuel Collini	1909 f. d. Kyrkoherde	2/6 1890
25/9 1955 John Axel Bernhard Setterquist	1901 Prakt. läkare	18/2 1882
28/9 1955 Lars Malcolm Wiberg	1923 Lektor	30/6 1904
2/10 1955 Ernst Hugo Gyllander	1896 Skriftställare	22/10 1868
8/10 1955 Hugo Immanuel Möller	1884 f. d. Stadsläkare	2/2 1864
18/10 1955 Gunnar Emil Valdemar Kullander	1905 f. d. Byråchef	5/3 1887
3/12 1955 Curt Gustaf Tillman	1901 Redaktör	15/11 1880
9/12 1955 Bengt Isaac Widebeck	1903 f. d. Landsfogde	3/5 1882
8/1 1956 David Emanuel Morén	1901 f. d. Drätseldirektör	15/3 1882
15/1 1956 Isak Josua Sommarström	1915 Fil. lic., Missionär	16/10 1890
4/2 1956 Nils Erik Wetterstrand	1908 f. d. Lektor	14/1 1889
15/4 1956 Martin Emil Söderman	1907 Fil. d:r, Rektor	29/7 1907

**Nationens ämbetsmän under läsåret
1955—1956**

<i>Inspektor:</i>	Professor Stig Claesson
<i>Förste Kurator:</i>	Jur. stud. Anders Ligner (ht 55)
	Fil. kand. Erik Larsson
<i>Andre Kurator:</i>	Fil. kand. Olle Renck
<i>Tredje Kurator:</i>	Jur. stud. Jan Hultgren (ht 55)
	Jur. stud. Stig Källström
<i>Bibliotekarie:</i>	Fil. stud. Lillemor Erikson
<i>Skattmästare:</i>	Fil. dr Jonas L:son Samzelius
<i>Klubbmästare:</i>	Teol. stud. Åke Boström (ht 55)
	Fil. mag. Mats Nöjd
<i>Klubbmästarinna:</i>	Fil. stud. Kerstin Carlstedt

<i>Teaterdirektör:</i>	Fil. stud. Britt-Marie Mårtensson (ht 55)
	Jur. stud. Gunnar Lofström
<i>Musikförare:</i>	Jur. stud. Arne Nilsson
<i>Sångförare:</i>	Med. stud. Bo Åberg (ht 55)
	Med. stud. Staffan Eker
<i>Preparatförvaltare:</i>	Med. stud. Staffan Eker
<i>Idrottsledare:</i>	Fil. stud. Arne Sandberg (ht 55)
	Fil. stud. Arne Ernestam
<i>Internationell sekr.:</i>	Fil. stud. Barbro Stensgård (ht 55)
	Fil. stud. Sylvia Boström
<i>Nationsfotograf:</i>	Pol. stud. Per Giertz
<i>Krönikör:</i>	Fil. mag. Sven Delblanc
	Fil. mag. Lennart Åquist
<i>Arkivarie:</i>	Fil. stud. Göran Bergquist
<i>Nationsnämnd:</i>	Fil. stud. Sven Fält
Förste Kurator (ordf.)	Med. o. farm. kand. Per Gerzén
Andre Kurator	Med. kand. Elisabeth Hamrin (vt 56)
Tredje Kurator (sekr.)	Fil. kand. Lars Lindberg (vt 56)
Klubbmästaren	Med. lic. Lennart Odeback (ht 55)
Klubbmästarinnan	Fil. lic. Birger Pejler
Jur. stud. Stig Källström (ht 55)	Jur. stud. Lillemor Steneberg
Jur. stud. Anders Ligner (vt 56)	Teol. kand. Carl Strandberg
Teol. stud. Åke Magnusson	<i>Förvaltningsdirektion:</i>
Jur. stud. Arne Nilsson	Skattmästaren (ordf.)
Jur. stud. Bo Nordenborg	Andre Kurator
Jur. stud. Ulf Peyron	Tredje Kurator (sekr.)
Fil. stud. Carl-Uno Sjöblom	Docent Gösta Brogren (ht 55)
Med. kand. Jan Wälinder	Lektor Matts Essén (ht 55)
<i>Stipendienämnd:</i>	Docent Lars Hellberg
Förste Kurator (ordf.)	Stadsnotarie Jer Jalander
Andre Kurator	Bankdir. Ewert Jonson (ht 55, vt 56)
Tredje kurator	Med. lic. David Melchersson
Fil. kand. Carl Nylander (sekr. ht 55)	Akademikamrer Lars Mårdell (ht 55, vt 56)
Fil. mag. Ragnar Nilsson (sekr.)	Fil. lic. Nils Wallin

Föreningar inom Nationen.

Hornboskapens Vänner:

Docent Lars Hellberg (ordf.)	Musikföraren
Jur. stud. Bengt Magnusson (sekr. o. skattm.)	Med. lic. David Melchersson
	Konsulenten Torgil Ringmar

Själhjälpsföreningen:

Docent Erik Rankka (ordf.)
Fil. kand. Gunnar Westerlind (skattm.)

Sällskapet V. f. N.:

Med. kand. Hans Johnell (ordf.)
Fil. mag. Lars-Olof Ingvarsson (sekr.)
Lektor Matts Essén (skattm.)

Utgående balanser i Nationens räkenskaper.

1. Skattmästarens huvudbok 31 aug. 1955.

Tillgångar: Kontant 6:93; Obligationer och aktier 192.505:35; I fastigheterna placerade fondmedel 259.116:31; D:o i Studielånefonden 48.000:—; Tillfälliga lån 1.370:57; På bankräkning 5.109:69; I Sparbanken 92.766:53; På postgiro 885:52; S:t Larsgatan 4 22.532:34; S:t Larsgatan 6 A 74.994:05; S:t Larsgatan 6 B 411.989:92; Oreglerad kostnad för bottenplanereparationen i S:t Larsg. 6 B 7.498:53; Resterande hyror 2.857:36; 1952 års byggnadsinsamling 260.066:90 (Plac. medel 155.566:90; Utlovade bidrag 104.500:—). Summa kr. 1.379.700:—.

Skulder: För högt erlagd länelikvid 100:—; I fastigheterna placerade fondmedel 259.116:31; Lån i Stadshypotekskassan för S:t Larsgatan 6 B 250.000:—; Lån i Sv. Handelsbanken för d:o 400:—; Skuld f. bottenplanereparation 19.266:77; Reserverade pensionsmedel 7.000:—; Förskottshyror 1.252:84; Förskotterad skatt 349:—; Ej utbet. arvode 100:—; Reservation för lönerreglering 1.612:24; Räntebalans 6.612:43; Donationsrum (7 st.) i S:t Larsg. 6 B 74.672:20; Nationsfonder (9 st.) 341.342:79; Stipendiefonder (29 st.) 417.875:42. Summa kronor 1.379.700:—.

2. Studielånefondens huvudbok 31 aug. 1955.

Tillgångar: På bankräkning 31.071:26; Fordringar av låntagare (Borgenslån 200.290:—; Borgensfria lån 5.000:—; Statsgaranterade lån 3.060:—) 208.350:—. Summa kronor 239.421:26.

Skulder: Lån hos kreditgivare 208.000:—; Reserverade medel 31.421:26. Summa kronor 239.421:26.

3. Andre kurators huvudbok 31 dec. 1955.

Tillgångar: Kontant 681:76; Postgiro 802:46; Bank 15.283:—; Garantilån i Upsala Studentkårs kreditkassa 3.593:55; Förskott till

handlånekassan 5.000:—; Inventarier under Andre kurators vård 1:—; Inventarier under Idrottsförmannens och Teaterdirektörens vård 1:—; Lager av äldre sångböcker 1:—; Lager av 1944 års sångböcker 1:—; Lager av 1954 års sångböcker 5.152: 84; Lager av »Förteckning över nu levande landsmän» 1:—; Lager av äldre porträttkataloger 1:—; Lager av 1928 års kataloger 1:—; Lager av 1937 års kataloger 1:—; Lager av 1947 års kataloger 1:—; Lager av kuratorsklubbor 1:—; Utestående fordringar: 1) Terminsavgifter 952: 10; 2) Plikt 460: 90; 3) Veteranernas bidrag till kuratorsarvode 100:—; 4) Telefonavgifter 5: 85. Summa kronor 32.042: 46.

Skulder: Donationsfonder: Nationsmatrikelfonden 2.092: 90; Fanfonden 354: 83; Nationshistoriefonden 6.182: 30; Porträttfonden 1.437: 48; Pianofonden 428:—; Fackeltågsfonden 1.022: 14; Kassareserver: Å arvodens och löners konto 540: 24; Fonderade medel å inventarietkonto 884: 12; Fonderade medel å tryckning och exp.-kostnaders konto 1.700:—; Fonderade medel å spex och kamratmötenets konto 600:—; Hembygdskassan 395: 52; Preparatkassan 1.418: 59; Honorariekassan 1.578: 50; Bibliotekskassan 3.035: 47; Musikkassan 394: 97; Internationella kassan 3.076: 57; Reservkassan 5.400: 83; Nationskassan 1.500:—. Summa kronor 32.042: 46.

4. Tredje kurators huvudbok för handlånekassan 31 dec. 1955.

Tillgångar: Kassa 160: 17; Bank 60: 72; Postgiro 7: 69; Utestående lån 7.578: 95; Utestående räntefordringar 128: 30. Summa kronor 7.935: 83.

Skulder: Nationskassan 5.000:—; Handlånekassans kapital 2.935: 83. Summa kronor 7.935: 83.

5. Självhjälpsföreningens huvudbok 31 dec. 1955.

Tillgångar: Terminsavgifter 766:—; Ordinarie lån 13.225:—; Handlån 12.665:—; Handlåneräntor 1.489: 70; Uplands Enskilda Bank 3.601: 61; Studielånefonden 35.295: 55; Räntefria borgenslån 18.355:—; Kassabehållning 417: 09; Postgiro 1.517: 18. Summa kronor 87.332: 13.

Skulder: Grundfonden 20.675: 32; Komminister Jonssons fond 48.301: 81; Räntefria borgenslån 18.355:—. Summa kronor 87.332: 13.

In memoriam.

Den 8 oktober 1955 gick flaggorna i Eskilstuna på halv stång. En av stadens mest kända och aktade medborgare, förre stadsläkaren och epidemiläkaren **Hugo Möller** hade gått ur tiden. Han var född i Västerlång, Söd. län, den 2 febr. 1864. Student i Nyköping 1883 blev han med. kand. 1889 och lic. 1896. Redan ett år efter examen finner man honom som t. f. lasarettsläkare i Mariestad. År 1900 kom han till Eskilstuna som stadsläkare, en tjänst som han uppehöll till 1929. Eskilstuna blev han trogen till sin död. Under sina 55 år i staden hann han uträta mer än de flesta människor orka med. Han var stadsfullmäktigeledamot 1902—28, ordf. i hälsovårdsnämnden 1906—28, ledamot av slakthusstyrelsen sedan 1908, dess ordf. 1920—37, landstingsman sedan 1909, ledamot av lasarettsdirektionen sedan 1911, v. ordf. 1923 och ordf. 1929—34. Han var som stadsläkare epidemieförman på gamla epidemin nere i Fristadsparken — med granhäcken runt om — och var mycket verksam vid tillkomsten av nya epidemisjukhuset. Han hade också andra strängar på sin lyra. Musiken var en av hans stora passioner och då Eskilstuna Orkesterförening bildades var han självskriven som dess förste ordförande. Hugo Möller spelade en stor roll i det offentliga livet i Eskilstuna de 3 första decennierna av detta sekel. Han var en man av gamla stammen, som rakryggad gick sin väg fram igenom livet. Han var som läkare ett föredöme. En praktiker med mer än halvsekel lång erfarenhet men med samtidig kontakt med och vakenhet för det som skedde i tiden av utveckling även under sista decenniet av sitt liv. Ända till några år före sin död deltog han aktivt i Eskilstuna läkarsällsks förhandlingar och gav sig in i diskussion om en mångfald olika medicinska problem. Hans stora hobby var naturen. Otaliga äro de jakter han deltagit i men mest för att få vistas i Guds fria natur, mindre för att skjuta.

Den som skriver dessa rader, som sedan födelsen haft förmånen att ha haft Hugo Möller som husläkare och som sedan återfunnit honom som kollega i hemstaden, böjer sitt huvud i vördnad för en människa i ordets allra bästa bemärkelse, för en levnadskonstnär och en utomordentlig läkare. — Requisat in pace —.

Åke Ståhlberg

Carl August Westerblad var egentligen vestmanlänning, född i Tillberga. Men han började sina studier vid Karolinska läroverket i Örebro och tog studentexamen där 1892. Det var därför naturligt, att han kom att tillhöra vår nation. Han höll samman med sina kamrater från Örebro-tiden, men syntes annars ej mycket till å nationen. Var dock bibliotekarie ett år. 1910 blev han fil. dr. och knöts då till läroverket i Uppsala, som han tillhörde i tio år. Utnämndes 1920 till lektor i Nyköping och stannade där till 1934. Då flyttade han till Lund, universitetsbiblioteket lockade honom.

Han var vår främste kännare av Pehr Henrik Ling. Redan 1907 utgav han ett arbete om honom. Hans stora arbete var dock Ling, Tidshistoriska undersökningar. Under åren 1916—1946 utkom fyra delar, och del V förelåg i manuskript 1955.

Personligen verkade han något reserverad. Men de som kommo honom närmare funno, att han var en fin och älskvärd människa.

M. Essén

Den 6 december 1955 avled förutvarande landsfogden i Södermanlands län **Bengt Widebeck** i en ålder av 73 år. Bengt tillhörde en gammal kultursläkt. Hans farfar, Enevald Widebeck, var rektor vid Strängnäs gymnasium och sedan domprost i Strängnäs, sonen, lektor August Widebeck, var en mycket betrodd man i Strängnäs.

Bengt hade ursprungligen tänkt bli officer, men kom i stället att ägna sig åt juridiska studier. Han inskrevs i nationen oktober 1903 och blev jur. kand. september 1907. Han fick ändå tid att flitigt delta i nations- och studentlivet. Vid nationens 100-årsjubileum 1905 spelade han på ett utmärkt sätt Gluffo i »På Madagaskar». Han var en förträfflig andra bas. Som medlem i O. D. deltog han bl. a. i sångarfärden till Wien och Budapest 1905 och till London 1907. Han hade inte bara en god sångröst, han var också musikalisk. Han har även försökt sig som kompositör, skrivit både ord och musik till sången Södermanland, som finnes i Sörmlandsbygden för 1940.

Bengt Widebeck var en genuin sörmlänning. I flera generationer hade hans släkt varit sörmlänningar. I Sörmland hade han sitt föräldrahem, i Sörmland utförde han det mesta av sin livsgärning och i Sörmland fick han sluta sina dagar. Nu vilar han i hembygdens jord.

M. Essén

Gunnar Kullander var nyköpingspojke, son till en lektor — framstående latinare — vid läroverket. Trots det blev Gunnar naturvetare, när han hösten 1905 som student kom till Uppsala. Han deltog gärna i kamratlivet, var bl. a. en intresserad medlem i sällskapet V. f. N. Fil-

mag. tog han 1912 och blev då tjänsteman i Riksförsäkringsanstalten, där han 1946 blev byråchef. Sitt arbete skötte han förträffligt, men att döma av hälsningar, jag då och då fick från honom, gingo tankar gärna åter till uppsalaitiden. Som en god student och en pålitlig vän vill jag minnas honom.

M. Essén

Nils Wetterstrand föddes i Askersund, tog studentexamen i Örebro och kom till Uppsala hösten 1908. Han var mycket musikalisk, och det var naturligt, att han tog livlig del i nationens blomstrande musikliv, var bl. a. sång- och musikanförrare 1910. Fil. mag. blev han 1914 och kom till Lundsberg 1915. Där utförde han sin livsgärning. En av hans kollegor därifrån skriver:

Hela sin betydelsefulla mannagärning som lärare och fostrare gav Nils Wetterstrand åt Lundsbergs skola. Utan friktion förlöpte väl ej hans arbete här. Han var ej någon kompromissens man; när han bildat sig en mening och intagit sin position, vek han ej gärna från denna. Därför stod det ofta strid kring honom, men denna fördes av honom alltid med öppet visir och blanka vapen. I kollegiets rådslag spelade han en framträdande roll och angav ofta riktlinjerna för besluten. Hans intresse för eleverna var stort både när det gällde rent intellektuella eller allmänmänskliga förhållanden.

I särskild och tacksam erinran må nämnas de insatser han gjorde på musikens område, av honom så högt älskat. Utan att räkna med uppoffring av tid och krafter ställde han sig och sitt kunnande osjälviskt till förfogande, när så krävdes. Vi känna saknaden tung och sorgen djup.

M. Essén

Gustaf Collini var komminister i Sofia 1926—1942. Sina främsta insatser gjorde han på det »frivilliga» församlingsarbetets område, och de var av ett imponerande slag. Även på den plats, där han tidigare verkade, visade han en mindre vanlig förmåga att nå människor och skaffa sig goda medhjälpare.

En av hans dåvarande kolleger förklarade en gång något spydigt, att den viktigaste förutsättningen för en prästs framgång i arbetet var, att han var ogift. Det kan inte förnekas, att det ligger någonting, och kanske inte så litet, i det påståendet. Men när det gällde Gustaf Collini, var den förklaringen felaktig. Det visade sig tydligt under Sofiatiden, att han, fastän han gift sig, kunde glädja sig åt minst lika stor framgång i arbetet som tidigare.

Anledningen var av helt annat slag. Dels engagerade han sig djupt personligt i uppgifterna och nedlade mycken tid och kraft på dem. Dels

hade han en underlig, hemlig makt över människor, som gjorde, att många drogs till honom och blev hans anhängare och vänner.

Söndagsskolan skötte han ensam under hela Sofiatiden. Att i det arbetet komma med nya metoder och originella uppslag är knappast möjligt. Här gäller det den sega uthålligheten, att inte slöa till, att ständigt tänka på att söka förnya sig själv, att uppmuntra medhjälparna och spåra upp nya krafter. Ytterst få har här hållit måttet som Gustaf Collini gjorde under sexton år.

Till barnens fostran hörde också, att de skulle lära sig hjälpa till med det kyrkliga arbetet utan någon egentlig ersättning. Deras ledare insåg på ett tidigt stadium reklamens betydelse. De inbjudningskort till olika aftnar, som han med söndagsskolbarnens hjälp under årens lopp strött ut över församlingen, skulle bilda en hög stapel, om de lades ovanpå varandra.

Nog hände det någon gång, att en bunt kort hittades i ett öppet källarfönster, men ofta var det inte, eftersom respekten för ledaren var stor. En kola per man och utdelningstillfälle var belöningen.

Det kyrkliga ungdomsarbetet hade under Gustaf Collinis ledning en verklig blomstringstid. Så omfattande var det, att kyrkobetjäningen, åtminstone vid ett tillfälle, bekymrad frågade, om det kunde anses rimligt, att en präst anordnade så mycket i kyrkan, som nu skedde.

Stora salen fylldes varje torsdag med ungdomar, som lyssnade, sjöng och lekte. På måndagskvällarna var det Småklubbarnas tur. Ett drygt hundratal pojkar mellan tio och fjorton år stormade in med sina ledare. Lyckligtvis var målningen på väggar och bänkar skamfilad. Och golvet hade för länge sedan sett sina bästa dagar. Så någon skada kunde knappast åstadkommas. De våldsamma skrån, som upphävdes i mera spännande sammanhang, ljuder ännu i undertecknads öron. Och mängden kvällsvandrare på gatan utanför torde ha grubblat över vad församlingshus egentligen användes till. Men roligt hade man. Och mycket busliv på gårdar och gator i Sofia förhindrades.

Lugnare verksamhet förekom också. Solflickor samlades i olika grupper, sydde för Lapplands barn, lekte och inövade små tablåer av olika slag.

Under somrarna förlades arbetet till Ingaröstugan, som »fabror Klefbeck» skänkt. Vad den betytt för det uppväxande släktet i Sofia, är inte lätt att säga, men litet är det inte. Ungdomen var fattig på den tiden. Och många hade ingen plats att resa till under sommarledigheten. Det var det, som den gamle prästen förstått.

Fjorton nätter i sträck täcktes allt golvutrymme på nedre botten och en trappa upp av sovande pojkar. Sedan blev det flickornas tur under lika lång tid. Varannan söndag bytte man. Så kunde både flickor och pojkar fira den dagen i den underbara naturen, där skogen stod

som en mur kring den gräsbevuxna gårdsplanen och Östersjöns vågor slog mot stenhällarna några stenkast längre bort.

Midsommarafton firades särskilt högtidligt. Den korta natten fick flickorna sova i stugan, medan pojkarna drog iväg till en lada i närheten. Ni medelålders Sofiabor, som var med då, känner säkert, hur hjärtat värmes vid de minnena!

Det var nog somliga, som menade, att den nu skildrade kyrkliga ungdomsverksamheten var av ytligt slag. Och nog såg det så ut många gånger. Men den som varit i tillfälle att studera frukterna, kommer till en helt annan slutsats.

Ur denna andliga miljö har inte mindre än fyra präster vuxit fram. Hur många ungdomskretsar kan glädja sig åt ett sådant resultat?

Det har också gått så, att en hel del medlemmar, som gift sig, flyttat från församlingen och kommit i nya förhållanden, fört med sig så starka intryck från den kyrkliga verksamheten i Sofia under denna tid, att de känt behov av att åter få komma samman och gemensamt vårda sin ungdoms rika minnen. Deras forne ledare tog inte initiativet och kunde ha understött dem mera i deras förehavanden. Detta visar, vad Gustaf Collinis arbete betytt för dem. De samlas fortfarande en gång om året och kan aldrig glömma, vad de upplevat i Kyrkans hägn under hans ledning.

Att slutligen en rad lyckliga äktenskap vuxit fram ur verksamheten är också en sak, som är värd att nämnas.

Åt arbetet bland vuxna ägnade Gustaf Collini också en stor del av sin tid och kraft. Som ledare för Kyrkliga församlingskretsen fick han god användning för sin ovanliga förmåga att tigga. Undertecknad, som efterträdde honom, hade då ingen aning om vilka möjligheter som här kunde öppna sig för en mindre försagd prästman. I företrädarens fotspår lärde man sig konsten.

Medel behövde också mer än väl insamlas för de olika verksamhetsgrenarna, eftersom det hörde till Klefbecks principer, att församlingen inte skulle betungas med anslag för sådana ändamål.

Församlingskretsen anslog vidare medel till en fond — Collini-fonden —, vars avkastning skulle gå till utbildning av medhjälpare i det frivilliga arbetet.

Bussutflykter för invalider ordnades också. En del av de inbjudna, som var mer eller mindre orörliga, bars nedför och uppför trapporna av Gustaf Collini och klockaren.

Även de arbetslösa — det var på trettioalet — nåddes av den energiske komministerns omsorger. Till värmestuga och provisorisk bespisningslokal för dem hyrde han »hundratian» på Skånegatan.

Det var han, som införde »familjeaftnarna» i Sofia. Och så mycket folk samlades gång på gång till föredrag och samkväm, att en och an-

nan församlingsbo något förtrytsamt påstod, att församlingshuset förvandlats till ett jättekafé.

Från Sofia kom han till Brännkyrka, där han tidigare verkat. Den växande utkantsförsamlingen blev för honom ett verkligt Eldorado. Här hade han möjlighet att sätta i gång kyrkligt arbete samtidigt på flera olika platser. En lång ström av biskopar och teologie doktorer och, sedan de tunnats av, mindre profeter, for över Liljeholmsbron och öste ur sin vishets brunnar i lokaler av mycket skiftande beskaffenhet.

Den väldiga befolkningsökningen medförde också många nya organisatoriska problem, som Gustaf Collini med friska tag tog upp till behandling.

Men viljan att arbeta var större än kraften. Hjärtat orkade inte med det hastiga tempot. Gång efter annan påbjöd läkaren ett par månaders vila. Gustaf Collini fogade sig motvilligt. Men när han åter fick börja verka, glömde han maningen till försiktighet. Det blev hans slut. Han måste avgå med förtidspension. Några månader senare drog han sitt sista andredrag.

Det är alltid vemodigt, när en människa, som finner sin största glädje i arbetet, tvingas till överksamhet. Men det är dubbelt svårt, när en omänsklig arbetsbörda utan tvingande skäl lägges på den arbetsvilliges axlar. Ledningen av en jätteförsamling kan ingen dödlig ensam uthärda. Den nu beslutade församlingsdelningen kommer för sent. Dess fördröjande har krävt många offer. Gustaf Collinis, mänskligt att döma, för tidiga bortgång, var ett av dem.

På honom kan sannerligen det gammaltestamentliga ordet tillämpas: »Nitälskan för Ditt hus har förtärt mig».

Arne Hassler

Född på Åland och härstammande från ett sjöfarande släkte, hade **Josua Sommarström** sjön riktigt i blodet. Vad var härligare än att under semesterdagar få segla till havs och möta friska saltmängda vindar?

Han älskade sitt Åland men ännu mer Sverige. Då Åland inte kom att tillhöra oss, blev han svensk medborgare och svor Sverige trohetseden. Svensk var och förblev han alltigenom.

Men hans horisont var ingalunda trång. Han uppskattade det finska folket och som ett bevis därpå kan nämnas att på hans uttryckliga begäran Finlandia skulle spelas vid hans jordafärd.

Hans kärlek omfattade alla folk och raser. Så blev han ju missionär i det folkrika Kina. Redan i unga år blev han en avgjord kristen med högst personligt engagemang. Han predikade evangelium och gjorde

en stor insats på skolans område i Mittens rike. En ungdomens man var han både i Sverige och Kina, ja under hela sitt liv.

Stora omvälvningar ägde rum i Kina under hans missionärstid. Genom dem alla kämpade han med frejdigt mod. En tid var han även svensk konsul i Wu-han.

Efter sista hemkomsten från Kina blev hans tid inte lång. Den 15 januari 1956 slutade han, nyss pensionerad, sitt verksamma liv. Hans minne är oss Kina-kamrater mycket kärt. Han var en hedersman, generös och varmhjärtad.

Richard S. Björkdahl

Lektor Lars Wiberg.

Den 28 september avled lektorn vid Västerås högre allmänna läroverk, **Lars Wiberg**.

Han var upsaliensare av fullaste hjärta. I yngre dar gjorde han sin insats i nationslivet, som bibliotekarie och förste kurator, och ännu sedan forskningen helt absorberat honom, höll han ett visst samband med yngre årgångar från sin dublett i Arkadien. Det var också med svidande hjärta han lämnade denna miljö, Uppsala och forskningen, för att som lektor först i Växjö sedan i Västerås, ägna huvudparten av sina krafter åt skolan.

Generositet var grunddraget i hans väsen, och därför besatt han icke förmågan att hushålla med krafterna. Väl inne i klassrummet gav han sig impulsivt och helhjärtat hän åt lektionen, och han var ingalunda oförbrukad, när han efter slutad arbetsdag tog itu med det vetenskapliga arbete som han aldrig helt kunde släppa.

Det blev honom icke förunnat att fullborda detta, det verk, som helt absorberat hans mannaårs möda och intresse, den drömda boken om prepositionssyntaxen i de romanska språken. Välkänt är emellertid, att hans verksamhet vilade på en mäktig fond av vetande. Åt spansk kultur och historia hade han ägnat år av studier och besatt därav en nyanserad och självständig uppfattning. Gärna återvände han också till den portugisiska diktningen, vars älskvärda omedelbarhet appellerade till besläktade drag hos honom själv. Men det var dock i första hand språkvetenskap, allmän och romansk, som fångade hans intresse, och generationer av romanister minnas med tacksamhet hans generösa hjälp, den mäktiga bibliografiska kunskap, som han aldrig tvekade att ställa till förfogande.

Och även utom de facklärdas krets, i den sig ständigt förnyande värld, som skolan och Uppsala utgöra, skall man länge minnas en intensiv och inspirerande lärare, en älskvärd människa med vida intressen och en sant europeisk bildning.

Gustav Karlsson

Fil. kand. Ingrid Thorsell

Årtiondet efter det första världskriget börjar rätt ofta benämnas »det glada tjugutalet». Och nog ter sig den tiden särdeles ljus och glad för oss, som då voro unga studenter. Ännu hade ej det begynnande trettiotalets depression fördystrat tillvaron.

Studentskorna voro inte så många på den tiden och hade ännu ej börjat göra sig gällande i nationens ledning. Nationen var alltså ett

mannsamhälle med kvinnligt inslag, som emellertid betydde särskilt mycket i kotterierna.

Ingrid Asplund, senare gift med nationens förste kurator Sven Gunnar Thorsell, var under sina uppsalaår en utomordentlig representant för sin tids studentskor. Hon blev en självklar medelpunkt för ett stort levnadsglatt gäng av landsmän och själsfränder från andra nationer. Godhjärtad och humoristisk men också slagfärdig och kritisk betydde Ingrid mycket för sin omgivning. Hon saknades nästan aldrig, när vi samlades i glädjens tecken, men visste att sköta sina studier på ett föredömligt sätt. Hennes sista år fördystrades av ohälsa och den 9 juli 1955 rycktes hon alltför tidigt bort från man och barn.

Torsten Lagerstedt

Rektor Martin Söderman.

Med bestörtning mottog jag för några dagar sedan meddelandet om att **Martin Söderman**, en gammal god vän från studieåren i Uppsala, avlidit. Efter vad jag trott mig kunna utläsa ur annonsen om hans bortgång har han avlidit av en svår sjukdom, och jag har ej haft någon vetskap om annat än att han alltså stod mitt uppe i sin verksamhet. Men det blir tyvärr så, åren gå och vännerna åtskiljas, ibland för att råkas vid kamratmöten och liknande kamratträffar, ibland för att aldrig mera råkas.

Majhälsningen har redan gått i tryck, när detta skrives, och det hastar, om minnesorden skola hinna in i detta års Majhälsning. På en

gång står 30-talets Uppsala så levande inför mig, och Martin Söderman var en av de många, som verkade i den för oss då aktuella nationen.

Martin Söderman avslutade sin Uppsalatid med förste kuratorsposten, som han innehade under tiden vt 1936—vt 1937. Han var alltså förste kurator vid 1937 års kamratmöte, vilket han skötte med den äran. Han redigerade porträttkatalogen 1929—1936 samt var ledamot av förvaltningsdirektionen 1933—1938 och självhjälpsföreningens skattmästare 1938.

Men det var inte de officiella nationsuppdragen vi minnas honom för. Han skötte dem med nit och intresse, ty han hade sinne för praktiskt arbete, och jag förmodar att rektorstjänsten, varmed han avslutade sin livsgärning, förvaltades med omsorg och klokskap. Det som emellertid nu aktualiseras är den pojkkaktige studenten med de tokroliga infallen vid tidpunkter, då sådant kunde anses lämpligt. Under några år i början av 30-talet bodde han i tripletten i Carthago och där blev också samlingsplatsen för allsköns nationsmedlemmar, och vi hade roligt där. Som ett exempel på hans påhitt erinrar jag mig att han ett år inköpte en utrangerad Fordbil av äldre modell, med vilken han då och då tog en liten tripp ut på landsbygden för att studera den uppländska allmogens seder och bruk.

När vintern nu äntligen tycks släppa sitta vita grepp om bygderna och Uppsalavåren annonserar sin ankomst, känns det vemodigt att skriva en minnesruna över en vän, med vilken fordom så många vårar hälsats. Och tankarna gå till hans maka och fyra barn, som förlorat sin make och fader medan han ännu stod i sin mannaålders kraft.

Sven Frigell

Gerd Nyrop föddes den 26 februari 1929. Hon tog studenten vid Sigtuna Humanistiska Läroverk 1947, tillbragte därefter ett år i Frankrike och skrev in sig vid Uppsala Universitet hösten 1948. Här läste hon franska, klassisk fornkunskap och hade påbörjat studier i engelska, då hon bestämde sig för att förverkliga sin ursprungliga dröm att läsa medicin. Med den energi som utmärkte henne trots hennes fysiska handicap, kompletterade hon de ämnen som fattades i hennes studentexamen och vann inträde i medicinska fakulteten höstterminen 1952. Medicine kandidatexamen fullbordade hon i december 1954, varefter hon återupptog studierna i engelska, för att därmed komplettera en filosofie kandidatexamen. Gerd ville så gärna fortsätta med de medicinska studierna, men var ju samtidigt medveten om de svårigheter och risker som detta skulle medföra ur hälsosynpunkt. Men hon såg en möjlighet

Med. kand. Gerd Nyrop

i att kombinera sina kunskaper i språk och i medicin genom att översätta medicinsk litteratur. Gerd hade inte långt kvar till sin fil. kand. då hon plötsligt rycktes bort.

Gerd var en egenartad personlighet. Vad jag först och främst minns, när tanken går tillbaka till henne, var den snabba repliken, glimten i ögat och det litet retfulla leendet. Hon hade en ovanlig fond av humor och intelligens, och en ovilja mot all överdriven känslsamhet, som ofta kanske sköt över målet. Allvaret fanns ju för Gerd, det var större och hotfullare än hon ville låta omvärlden veta, och det var kanske därför hon helt dolde det med ett skämt eller en sarkasm. Dock visste hon hela tiden att hennes liv troligen inte kunde bli långt. Det var en realitet, som gjorde sig påmint för var stund — och mot denna mörka bakgrund tecknar sig därför den starka livsviljan och de goda studieresultaten så mycket klarare.

Innan man kände Gerd, kanske man kunde tro sig finna en viss negativism, som dock snart visade sig för vad den var — en rustning, ett skydd, en kompensation. Innerst var hon positiv — det märkte man snart när man kom in på allvarligare samtal. Det ytliga skenet var ingenting för Gerd — utåt tycktes hon sträva mot en viss kärvhet — men däremot kontrasterade de synliga bevisen på hennes omtanke om andra — stickade presenter från hennes egna flitiga händer.

Gerd finns inte längre ibland oss. En vacker sommardag, den 4 juni 1955 gick hon bort. Två dagar tidigare hade vi tillbragt en kväll tillsammans. Ingen av oss anade då, att det skulle bli den sista.

Kerstin Forshällen

Det var få som kände till **Gunnar Lindgren**; inte ens detta lilla att han var recentior, nyköpingsstudent, gick på matematikföreläsningarna och fysikpropedeuten, visste man. De sällskap han ibland sökte satt han helst lyssnade tyst i och ur konventionell studentsynpunkt var hans dag grå och intetsägande. Men under en isande kall vårmånad blev han, den okände, känd av alla. Han, vars närvaro ingen märkte, blev genom sin frånvaro centrum inte bara i nationslivet och det var fantastiskt att höra vad många trodde sig veta om honom. Den blyge och försynte blev en äventyrare och ingen vill acceptera tanken att han kunde ha mött sitt så tragiska slut.

Vi som av situationens allvar tvingades leta genom hans privata papper och anteckningar, vi fick emellertid en inblick som var en tankeställare. Gunnar Lindgren var den skötsamme studenten och det är nästan genant att behöva tillägga att det inte ligger något negativt eller beskuret i detta. Han hade utmärkta studentbetyg i de naturvetenskapliga ämnena, men hans intressen spände över de mest skilda områden. Han slukade böcker om historia, psykologiska, politiska och litterära problem och studerade böcker om runstenar och naturbeskrivningar, allt vid sidan av sina läro- och läseböcker i realbetonade ämnen. Han satt och lyssnade på kortvågsrapporter ur radioetern och förde anteckningar över signaler som aldrig når fram till oss i vårt vardagsbuller. Det som syntes grått och intetsägande var alltså fullt av liv för Gunnar Lindgren. Med en viss självgodhet anklagade vi oss för att vi inte ägnat Gunnar mer tid. I själva verket hade han kanske långt större utbyte av sina ensamma timmar på sitt studentrum än vad vi nånsin kunde erbjuda honom med vårt sällskap.

Det är bara följdriktigt med kontrasten i hans livsstil att just under desserten till majmiddagen kommer ryktena att han funnits drunknad. Vi vet inget om vad som hände hans sista kväll, men allt kring den talar för att han överrumplats av sitt öde och att han inte saknade oss då mer än annars. Lika tyst och stilla som han själv, kom olyckan. Det var först när han sedan flera dagar varit borta, som larret steg kring honom.

E.

Ritlärarinnan Sigrid Ohlsson-Persson.

Sigrid Ohlsson-Persson och hennes donation.

Sigrid Ohlsson-Persson har gått bort. Den 11 juli 1955 insomnade hon. I henne har nationen förlorat en av sina bästa vänner. Hon kom från Viala gård i V. Vingåker. Hembygden hade hon i gott minne. Gärna berättade hon om gamla dagar i Vingåker, om Asens marknad, om sina vänner bland sockenborna.

Under många år var hon ritlärarinna vid Uppsala universitet, och särskilt zoologerna hade i henne en god hjälpare, ej minst när det gällde utarbetande av bildmaterial för avhandlingar. Främst var hon dock en god värdinna i sin styvfaders — professor Per Perssons, nationens inspektors — hem. I deras rymliga bostad i gamla Värmlands nation voro landsmännen alltid välkomna. Jag uppvaktade ett par gånger på professors födelsedag, den 31 december, och följden blev den traditionen, att min fru och jag alltid skulle doppa i grytan hos dem den dagen.

Professor Persson dog 1929, och i hans testamente var nationen tillgodosedd med en donation om 5.000 kr. Under flera år utökade Sigrid Ohlsson årligen den donation, som fadern lämnat. Nationen valde henne år 1935 till sin hedersledamot, något som hon mycket uppskattade. Hon förde gärna samtalet in på »sina sörmlänningar». »De ha alltid varit hyggliga mot mig, av dem har jag bara haft glädje.» Sommaren 1954 hade jag flera gånger anledning att besöka henne, då hon ville att jag skulle bevittna det testamente, hon ville skriva. Det var röran-

de att höra, hur hon ej glömde någon av dem, som någon längre tid varit i hennes tjänst. Men främst tänkte hon på nationen. Det värdefullaste i hennes kvarlätenskap, bostaden Kåbovägen 22, taxerad till 64.000 kr., gick ograverad till densamma.

Nu är hon borta. Vi minnas henne som en varmhjärtad människa, med stor och mycket länge bibehållen andlig vitalitet, som en god representant för Sörmland och som en storstilad donator.

Då de storstilade donationerna förvisso kommer att få mycket stor betydelse för nationen, lämnas här en ingående redogörelse för dem.

Professor Persson föreskrev i sitt testamente, att 5.000 kr. skulle överlämnas till nationen och bilda en särskild fond. Beträffande fondräntan föreskrev han, att så länge vissa av hans närmaste anförvanter levde skulle den årligen överlämnas till dem. Sedan de avlidit — och den sista av dem var styvdottern Sigrid Ohlsson-Persson — »skulle årsavkastningen användas för något för nationen nyttigt ändamål. Skulle jag ej komma att träffa några vidare föreskrifter i sistnämnda hänseende, äger nationen genom beslut fastställa, för längre eller kortare tid, huru fondens årsavkastning skall användas».

Sedermera överlämnade Sigrid Ohlsson vid olika tillfällen och till olika särskilt bildade fonder ett kapital av tillsammans 45.000 kr. Årsavkastningen skulle under de av professor Persson nämnda anförvatters livstid utbetalas till dem.

Under hänvisning till ett antal ändrade förhållanden föreskrev hon sedermera i särskilt donationsbrev av den 7 december 1948 att samtliga donationer skulle sammanföras till en enda, benämnd Per Perssons fond, och att fonden skulle förvaltas i enlighet med professor Perssons testamente. Hon föreskrev härutöver, »att hela årsräntan minst vart tredje år skall läggas till kapitalet samt att nationsnämnden och förvaltningsdirektionen gemensamt skola framlägga förslag rörande räntans användning, samt att nationsfullmäktige, sedan landskapet yttrat sig över förslaget, å nationens vägnar skola fullgöra min styvfaders föreskrift att nationen genom beslut skall fastställa, för längre eller kortare tid, huru fondens årsavkastning skall användas. Såsom allmän regel iakttages, att sådana ändamål böra vara uteslutna, som lämpligen kunna och bör tillgodoses med nationens egna medel».

Efter att under en längre tid noggrant övervägt sitt testamente föreskrev slutligen Sigrid Ohlsson-Persson i detta bland annat, att »min fastighet kvarteret Projektilen 3, Kåbovägen 22, skall med dess fasta inventarier jämte två stora väggspeglar med full äganderätt överlämnas till Södermanlands-Nerikes nation, Uppsala.

Fastigheten jämte avkastningen skall bilda en särskild fond med mitt namn. Beträffande avkastningen föreskriver jag, att beslut om

dess användning skall fattas i samma ordning som jag föreskrivit beträffande Per Perssons fond.

Fastigheten skall förvaltas av nationens förvaltningsdirektion.

Bibliotekarie och fru J. Samzelius få efter min död disponera fastigheten Kåbovägen 22 som bostad, så länge endera av dem lever, som minne av professor Per Persson».

Enligt beslut av nationsfullmäktige har fastigheten genomgått en välbehövlig reparation för 35.000 kr. Samtidigt har förmånstagaren ålagts att svara för samtliga årsutgifter inklusive räntor för densamma. Efter makarna Samzelius död disponerar således nationen över årsräntan på Sigrid Ohlsson-Perssons fond. I och med Sigrid Ohlsson-Perssons död disponerar däremot nationen nu över årsräntan på Per Perssons fond. Med nu gällande räntesats uppgår den till 2.500 kr. per år.

M. Essén

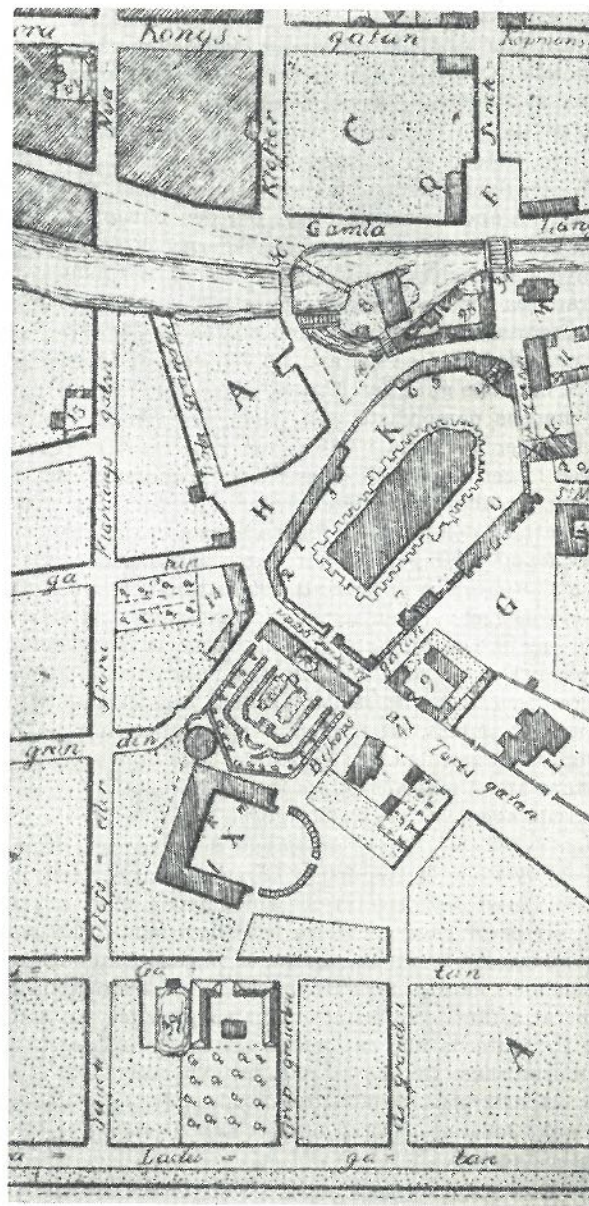
Några byggnadsfrågor.

2.

Låt oss i år börja med en gata i ingenjör Jonas Brolins år 1770 tryckta karta över Uppsala stad. Gatan framför den nuvarande nationsgården hette då »Sancte Olofs- eller Stora Fjärdingsgatan». Den sträckte sig från västra Ladugatan (= Kyrkogårdsgatan) och den på andra sidan denna belägna Hospitalets (= Sjukhusets) begravningsplats ner till Sala- eller Fyrisån. Över ån gick då ingen bro men gatan fortsatte på andra sidan ån under namnet Nya Brogatan. I nordvästra hörnet av korsningen mellan Brogatan och Stora Kongsgatan (= Svartbäcksgatan) låg gästgivaregården. I norra hörnet av korsningen mellan Sankt Olovsgatan och Sysslomansgatan låg professor Melanders hus, framför nuvarande Brundisium låg en liten park som sträckte sig till professor Ekermans hus, vilket uppfördes tack vare dennes goda inkomster av de många små avhandlingar han skrev åt blivande magistrar. I huset bor nu Historiska institutionen.

Under Oscar I:s tid byggdes en år 1847 färdig bro över Fyrisån mellan Sankt Olovs- och Brogatorna. Bron är som bekant av järn och gatan erövrade under det säregna namnet Järnbrogatan både Sankt Olovs- och Brogatorna. Det var pietetslöst gjort av stadens fäder mot Sankt Olovsgatan, som ända sedan medeltiden burit sitt namn. Men allting har en ände — Järnbron har nu blivit gammal och skral och är sedan en tid avstängd från all fordonstrafik. Det kan inte dröja så länge förrän den måste ersättas med en ny bro, som säkert inte blir av järn. Då om icke förr måste gatunamnet ändras. Sankt Olov måste åter få sätta namn på sin gamla gata. Förvaltningsdirektionen har länge bevakat ärendet.

Omkring den blivande Sankt Olovsgatan rivs, byggs och planeras. Universitetet ligger ju sedan 1880-talet i hörnet av Sankt Olovs- och Slottsgatan. Det ena Skandalhuset (nr 10 A) äges numera av Universitetet. Husen i fastigheten nummer 12 rivs just nu och en stor nybyggnad kommer. Kvarteret S:t Brita byggs helt om. Smälänningarna, som äga södra delen, har rivit samtliga hus inkl. gamla nationshuset och byggt en helt ny sluten gård med det nya nationshuset och huvudfasaden åt söder och Sankt Olovsgatan. Ett stort företag vartill Smälands nation och dess skattmästare varmt lyckönskas! Resten av kvarteret har förvärvats av Göteborgs nation, som inom ett par år river alla hus i den delen av kvarteret och uppför nya hus, inkl. nationshus i fjärde upplagan. Även det alltså ett stort företag som vi hoppas att göteborgarna skola lyckligt genomföra. De gamla nationerna vid S:t

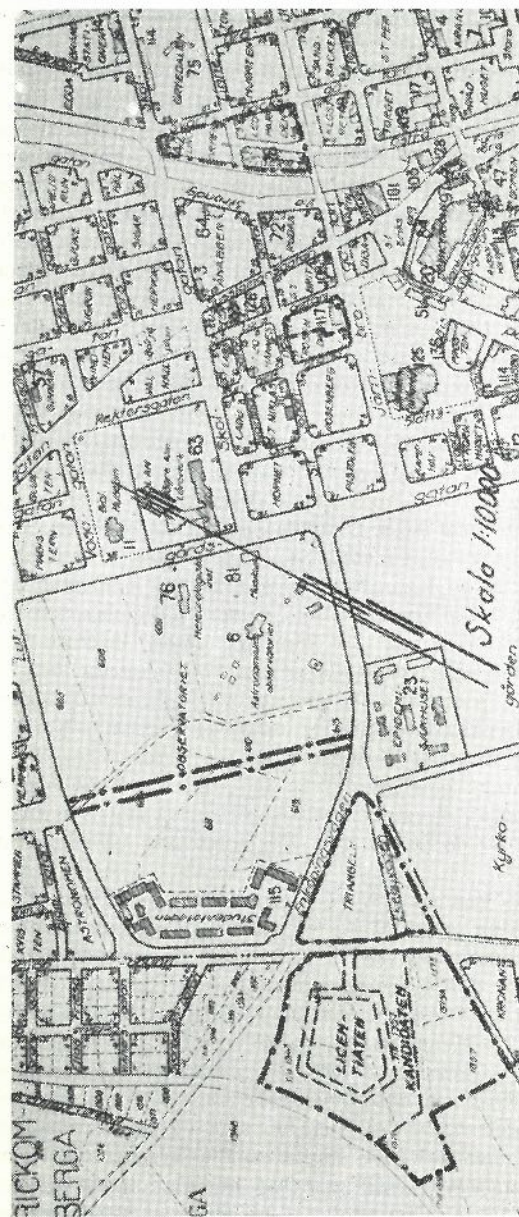

Detalj ur Jonas Brolin, Charta öfver Upsala Stad 1770.

Larsgatan äro åter samlade och deras fastigheter väsentligt vidgade. Uppsalas gamla »Quartier latin» lever vidare. Sysslomansgatan breddas — man är klar vid Västmanlands-Dala och Upplands nationer. Snart är man klar vid Smålands nation och om ett par år är man det också vid nya Göteborgs. Därmed återstår bara biten mellan Sankt Olovsgatan och Sankt Erikstorg — det blir kanske fråga om expropriation. Och på andra sidan ån norr om den blivande S:t Olovsbron i kvarteren Lindormen, Leoparden och Tigern har arkitekt P. O. Lefvert, den nye stadsarkitekten, funnit en ytterst lockande plats för lösning av frågorna om nya rådhus och stadshus, därmed fullbordande den länge efterlängtade förflyttningen norrut av Uppsalas administrativa centrum. Läger vi så till att S:t Olovsgatan breddas så att den blir en av de bredaste gatorna i Uppsala, inse vi att det i framtiden blir vid en av stadens pampigaste gator som Södermanlands-Nerikes nations hus kommer att ligga i likhet med Smålands. Läget är avundsvärt bra. Det ligger alltså vikt uppå att bebyggelsen passar för platsen vilken genom tillstötande omständigheter efter förvärvet för 90 år sedan kommit att bli den hart när förnämligaste någon nation i Uppsala besitter. Av framställningen i fjolårets majhälsning drar man lätt den slutsatsen att situationen är svår att bemästra och gissar att den bästa lösningen egentligen vore en nybyggnad på gamla nationshusets och Brundisiums plats. Omständigheterna ha fogat så egendomligt att, om nationen på 1920-talet följt förvaltningsdirektionens förslag att förvärva större delen av kv. Rosendal, så hade dess ekonomiska läge antagligen nu varit sådant, att tanken på nybyggnad av nyss antydd art varit möjlig att förverkliga. Nu är den det icke utan mycket stora tillskott, så stora att vi icke ansett oss kunna drömma om dem.

Under utredningen av bygnadsfrågorna ha vi därför tvingats att ta itu med den svårösta frågan om gamla nationshusets sammankopplande med ett nytt hus utefter Sankt Larsgatan med gavel mot Universitetsparken. Huset bör givetvis sammanbindas med Arkadien. När detta skall ske beror på ekonomiska och finansiella förhållanden. Att bygga bostadshus vid Sankt Larsgatan är kanske numera icke särdeles lönande. Smålands nations första nybyggnad vid Sysslomansgatan blev ett kombinerat affärs- och bostadshus. Nybyggnaden vid Sankt Olovs- och Sankt Larsgatorna blir nationshus och kontorslokaler. Gårdshuset är studentbostadshus. Göteborgs nations nybyggnad vid Sysslomansgatan blir ett affärshus med kontorslokaler, nybyggnaden vid Sankt Lars och Sankt Johannesgatorna blir ett nationshus med en mindre bar och studentbostadshus.

Sedan studentbostadshusen numera börjat förses med hela rader av små kök och Studentkårens planer på konviktorium i Odinslund synes komma att förverkligas ha både Smålands och Kalmar nationer uppgi-

Detalj ur M. Lewan, Karta över Uppsala.

Längst i väster Karlsområdet m. kvarteren Kandidaten (m. 5-vån. punkthus och Licentiaten m. 3-vån. lamellhus). Norra delen av stadsplanen fastställd. Övertages av Stockholms, Gästrik-Hälsinge och Norrlands nationer. Södra delen, avsedd för Västmanlands-Dala och Södermanlands-Nerikes nationer, är ej fastställd. Bearbetning av förslaget pågår varvid ifrågasatts att vidga området åt söder.

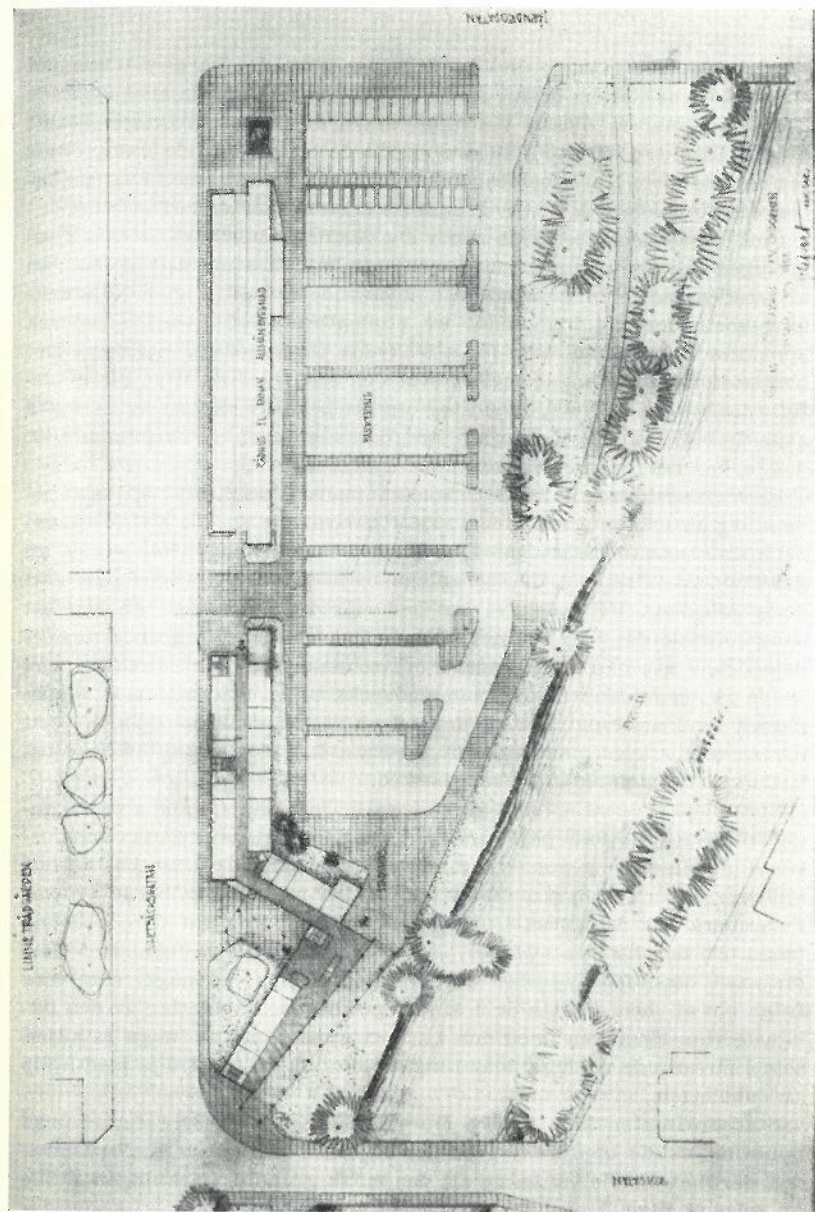
Kv. Triangeln och kv. Observatoriets område väster om Silyllegatans förlängning till Enköpingsvägen har universitetets drätselnämnd nyligen för sin del beslutat ställa till förfogande för studentbostadsbebyggelse.

vit sina planer på att bygga matsalar och för Göteborgs nations del ifrågasattes det icke. Det blir bara en liten restaurang, the pub.

Under sista arbetsåret har nationens byggnadskommitté delat upp sig på sektioner. Den som hade gamla nationshuset på sin lott har i samarbete med arkitekten lagt fram en tilltalande lösning under förutsättning av att stora salen och biblioteket samt mottagnings- och tjänsterummen för ämbetsmännen förläggas till ett nyuppfört hus. Den sektion som fått nationssalen och det nya huset på sin lott, bedriver energiska studier omkring sin besvärliga fråga — den stora salen och dess räntabilitet. Äldre och yngre landsmän kunna vara övertygade om att dessa kommittérades lott icke är avundsvärd i dagens läge. Den tredje sektionen som fått finanser och ekonomi på sin lott, väntar ännu men när den dagen kommer får nog icke heller den sektionen så lätt.

Vi övergå till studentbostadsfrågorna och erinra först om vad som skrevs i fjol. Sedan dess har Värmlands och Östgöta nationer blivit klara med uppförandet av sina gårdar. Stockholms och Gästrik-Hälsinge äro beredda att sätta igång i vår. Sedan kunna vi vänta Norrlands nation med dess mycket omfattande byggenskap i höst. De tre sistnämnda bygga i kvarteren Kandidaten och Licentiaten, den del av Karlsroområdet för vilken stadsplan fastställdes i november 1955. Bebyggelsen i kv. Kandidaten består av 5-vånings punkthus och den i kv. Licentiaten av 3-vånings lamellhus. Genom byggenskapen får Stockholms nation 78 enkelrum och 12 trerumlägenheter, Gästrik-Hälsinge nation 39 enkelrum och Norrlands nation 278 enkelrum och 60 familjelägenheter eller tillsammans 395 enkelrum och 72 familjelägenheter. Den södra delen av Karlsroområdet där Södermanlands-Nerikes och Västmanlands-Dala nationer skulle erhålla mark för deras likartade bebyggelse, undantogs emellertid från fastställelse. Från början avsåg man en utglesning av byggenskapen men till slut ryggade Drätselkammaren på grund av de dåliga grundförhållandena tillbaka från Stadsfullmäktiges beslut.

Stadens stadsplaneansökan avsåg givetvis hela Karlsroområdet d.v.s. hela kvarteren Kandidaten och Licentiaten. Kungl. Byggnadsstyrelsen ansåg emellertid, att bebyggelsen var för tät och att de enskilda punkthusen voro för stora för den föreslagna planen samt önskade därför egentligen omarbetning av förslaget. Med hänsyn till att förberedelserna för Stockholms och Norrlands nationers del voro långt framskridna fastställdes dock planen för norra delen av området medan förslaget vad beträffar södra delen bordlades för omarbetning, närmast avseende utglesning av bebyggelsen. Det var just här som Västmanlands-Dala och Södermanlands-Nerikes nationer skulle erhålla byggnadsmark av staden. Vid denna tidpunkt verkställdes också borring i marken och det befanns då att för större delen av det södra området skulle krävas

Situationsplan för kvarteren Lindormen, Pantern och Tigern med förslag till stadshus och rådhus m. m. Efter original av stadsarkitekt P. O. Lefvert 1955.

stora belopp för extra grundförstärkningskostnad. Då denna kostnad enligt statsmakternas beslut skulle övertagas av Uppsala stad ryggade Drättselkammaren tillbaka vid fullgörandet av Stadsfullmäktiges beslut av den 28 okt. 1955 att ställa mark till de ifrågavarande nationernas förfogande inom Karlsroområdet och även att bekosta med bygghusena där förenade s. k. extra grundförstärkningskostnader.

I mitten av december 1955 vände sig därför Drättselkammaren till regeringen och uppvaktade finans- och socialministrarna med hemställan att staden måtte bli befriad från utgivande av extra grundförstärkningskostnader vid byggandet av studentbostäder. Även nationerna uppvaktade socialministern för att skydda studenternas intressen. Det blev sedan förhandlingar mellan stat och stad med resultat att stadsfullmäktige den 27 febr. 1956 åtog sig att bekosta hälften av de extra grundförstärkningskostnaderna för första etappen i Karlsroområdet d. v. s. den del för vilken stadsplan fastställdes.

Redan dessförinnan hade Drättselkammaren emellertid vid sin behandling av frågan den 14 febr. 1956 förklarat sig anse, att staden »under nuvarande förhållanden» icke borde i fortsättningen medverka till gäldande av extra grundförstärkningskostnader för ytterligare studentbostadsföretag. Vad beslutet innebar står väl ej fullt klart. Vid ett sammanträde där bland annat stadsarkitekten var närvarande meddelade denne att han från stadens drättselutskott erhållit direktiv, som tydde på att staden icke önskade medverka till en utformning av stadsplanen för Karlsroområdets södra del på sätt som ursprungligen varit avsett, d. v. s. med punkthus som fordra s. k. extra grundförstärkning. Vi få väl så småningom klarare besked.

Socialdepartementet har i skrivelse till Drättselkammarens ordförande ifrågasatt, om icke på längre sikt lösandet av studenternas bostadsfråga uteslutande genom uppförandet av separata studentbostadshus ställer sig allt för dyrt och om icke andra möjligheter borde prövas. Sedermera har Stiftelsen Uppsalahem fått uppdrag att utreda denna fråga och den hyser nu planer på att bygga in studentdubletter i sin ordinarie bostadsbebyggelse. Givetvis kan det icke på något sätt vara fråga om att helt ersätta de s. k. kategorihusen. Dubbletten är den billigaste rumslösningen men den är blott uppskattad av unga familjer, som i nuvarande nödläge ibland måste lösa sin bostadsfråga med hjälp av dubbletten.

Stadsarkitekten lade senare fram förslag om att fyra femvånings punkthus skulle uppföras på en del av södra partiet av Karlsroområdet, där man kunde vänta sig att den extra grundförstärkningen skulle bli relativt liten. I övrigt skulle bebyggelsen bestå av s. k. källarlösa läghus utan extra grundförstärkning. Drättselkammaren har funnit förutsättningar föreligga för sådana hus inom Karlsroområdet. Emel-

lertid har kammaren förklarat sig böra avvakta erfarenheterna av en av Stiftelsen Uppsalahem planerad provbygghus av denna typ. Dessa erfarenheter kunna vinnas tidigast i början av år 1958. Provet avser dessutom icke de olika byggnadstekniska frågor som särskilt röra studentrum t. ex. frågan om ljudisolering.

Ovanstående framställning bygger på en för Västmanlands-Dala nations studentbostadsstiftelse till Drättselkammaren ingiven skrivelse, som utmynnar i en hemställan, att staden ville medverka till att nationen snarast sättes i tillfälle att uppföra studentbostadshus i tidigare utlovad omfattning.

Parallellt härmed ha ett par andra aktioner framträtt. I skrivelse av den 29 nov. 1954 till Drättselkammaren och Universitetets Drätselnämnd framhävde Stiftelsen Uppsala Studentbostädernas arbetsutskott vikten av att man från alla håll ansträngde sig för att få fram nya studentbostadshus. Den 21 mars 1955 beslöt även Stiftelsens direktion ingå till samma myndigheter med hemställan om utredning rörande mark för den ifrågasatta bebyggelsen. I anledning härav sammanträdde akademiräntmästaren, stadens fastighetschef, landstingets direktör och stiftelsens ekonomidirektör för närmare diskussion av ärendet. Resultatet blev att universitetet, staden och landstinget ansågos kunna göra markbyten som möjliggjorde ytterligare studentbostadsbebyggelse i kv. Observatoriet och i hela kv. Triangeln, samt att deras företrädare skulle framlägga förslag härom i början av hösten 1955.

Under hänvisning till Stiftelsens skrivelse beslöt emellertid Studentkårens direktion i början av hösten 1955 att rikta en hemställan till Stadsfullmäktige att tillsätta en kommitté för framläggande av förslag i ärendet. Staden upptog välvilligt förslaget och den tillsatta kommittén kunde snart få besked i fråga om de angelägnaste markfrågorna. Härtill har givetvis också bidragit att universitetet och domkyrkoförsamlingen nu fullbordat det fastighetsbyte som var förutsättning för att krematoriet kan uppföras på nya kyrkogården i Berthåga i stället för på den gamla. Vid sammanträde i mars 1956 har nämligen Universitetets drätselnämnd för sin del beslutat ställa kv. Triangeln och den väster om Sibyllegatans tänkta förlängning återstående delen av kv. Observatoriet till förfogande för studentbostadsbygghus. (Se kartan.) Ett stort steg framåt har därmed tagits tack vare Drätselnämndens visade intresse för denna vitala angelägenhet för Universitetet och Uppsala stad. De marker det här är fråga om erbjudas icke samma svårigheter ifråga om grundförstärkning som Karlsroområdet.

Nationens förvaltningsdirektion har i skrivelse till Drättselkammaren instämt i Västmanlands-Dalarnas yrkande och framhållit att ärendet är brådskande, samt att drätselnämndens erbjudande öppnat möjlighet till ny lösning. Vi återkomma nästa år!

J. L. Szs

Som stipendiat i Marburg.

Müde, hungrig . . .

Missnöjd med det mesta skakade jag fram på ett tåg, som var en timme sent, genom det nattmörka hessiska landskapet. Min hjärna ansträngde sig febrilt att svarva ihop några tyska fraser, som skulle kunna uttrycka min glädje över att få gästa den gamla fina universitetsstaden Marburg. För nog skulle väl någon vara nere vid tåget och möta mig, även om tåget var sent.

Kanske skulle Frider vara nere vid stationen. Det skulle verkligen vara bra, för han hade ju lärt sig en hel del svenska och framför allt svenska seder och bruk, under den hetsiga månad han hade gästnat nationen. Han hade verkligen skött sig och skaffat sig vänner en masse, sångare och lustigkurre som han var. Toge han hand om mig i Marburg skulle nog allt gå bra.

Nu äntligen stannade tåget, och jag kunde samla ihop mitt bagage och stiga ur. Fram rusade en krullhårig yngling i Lederhosen, Frieder. Hans leende ordström dränkte mitt missnöje, och på ett blandspråk av svenska och tyska uttryckte vi vår glädje över återseendet. Sedan presenterade han den stora välkomstkommittén, som då endast framstod som en mängd diffusa skuggor utstötande ich- und ach-laut men som sedan visade sig vara idel trevliga och glada gossar och flickor.

Frieder förklarade, att då tiden var så långt framskriden kunde vi inte gå till det rum jag skulle kalla mitt utan vi fick gå till hans. Det var en lustig karavan, som begav sig från stationen uppför Steinweg nerför Wettergasse, uppför Marktstrasse för att slutligen hamna på Barfüsserstrasse. Berg och dalbanan förbryllade mitt sinne, och jag ansåg mina guider inneha okulta gåvor, som kunde leta sig fram genom labyrinten.

Rummet låg på femte våningen, och trapporna var smala och branta som sig bör i ett hus från 1700-talet. Väggar, golv och tak hade för länge sedan frångått det rätvinkliga inbördes förhållande, som byggmästaren avsett, och även nyktra personer vacklade fram över golvet. De många Bierflaskorna lutade ofta oroväckande, men mångårig tysk vana hindrade alltid större översvämningar.

Här fick jag nu för första gången se tyska studenter framförda i frihet, och upplevelsen var odelat angenäm, i all synnerhet som min gamle vän från Karro, Nils Århammar, var med och översatte de mest halsbrytande vitsarna på plattyska. Han var i Marburg för att skriva en avhandling om germanska skalbaggsnamn och dylikt underligt.

Efter några timmars sömn vaknade jag vid 10-tiden, och så skulle jag alltså få se staden i solljus. Det var en verkligt festlig anblick. De

flesta husen var gamla korsvirkeshus, smala och oftast fem, sex våningar höga. Från de flesta fönstren hängde långa, mångfärgade standar ut. Allt gav en karnevalprägel åt den smala gatan, som var för brant och smal för någon större trafik. Frieder förklarade, att standaren tillhörde studenterna, som hängt ut dem för att fira sin Verbindungs eller Landsmannschafts instiftningsfest, som alltid firas i slutet av terminen med stor pompa och talrik anslutning av alte Herren. Det starkt sluttande torget var också fyllt med stånd, där nationalklädda gummor salubjöd frukt, grönsaker och ost, allt på en svårbegriplig hessisk dialekt.

Hirschberg 8. Två trappor upp bodde den lilla fryntliga Frau Maus, som skulle bli min värdinna. Ytterligare tre trappor upp låg det sneda, vinda rum med lågt tak, där jag skulle bo under fyra veckor, och där studenter före mig bott i tre sekler. Läget var mycket centralt. Huset tvärs över gatan var Alte Universität, den gamla klosterbyggnad, som 1527 kom att inrymma världens första protestantiska universitet. Snett nedanför låg vidare Landgrafenhaus, där de flesta lärosalar och universitetskansliet nu ligger. Utsikten från mitt fönster var också sevärd med ett slott, ett rådhus och tre kyrkor som främsta blickfång. Rådhusets dånande klocka låg dock för nära för min nattsömn, men efter några dagar hade jag förhärdat mig mot oljudet.

För att avhjälpa mitt fritidsproblem hade ASTA, d. v. s. studentkåren, anmält mig till en feriekurs för utlänningar, och på så sätt kom jag i kontakt med många trevliga lärare och professorer. Fru Kessel försökte polera min tyska, och i hennes hem hade jag flera trevliga samtal med hennes make, historieprofessorn, som var en stor kännare av nutida tysk historia.

En ytterst intressant föreläsare var vidare litteraturprofessorn Johannes Klein, som gav oss inblick i det som särskilt utmärker tysk litteratur. Han var en stor Sverige-vän och hade under kriget, då han var politisk flykting, varit tysk lektor vid Göteborgs högskola.

Förvånansvärt många lärare hade varit i vårt land och kände väl till våra förhållanden. Germanisten professor Wolff brukar t. ex. besöka Uppsala varje år, och han var inte den ende som var vänlig nog att på bruten svenska ta hand om en svensk student.

Ledningen i ASTA gjorde vidare allt, för att jag skulle trivas. Många var de kvällar jag satt på någon Bierstube med ordföranden Wilfried Bromm eller viken Stauber eller med Rainer Semmelmann, som var Auslandsreferent och som sådan hade hand om mig. Stauber, som hade sitt hem i staden, bjöd ofta hem oss, och då löstes många problem och diskuterade vi igenom studentangelägenheter och jämförde våra erfarenheter, oftast till en flaska vin och någon härlig tårta.

ASTA ordnade vidare ett välkomst-cocktail-party för alla de utländska stipendiaterna, och under glatt och högljutt drickande, skålande och mandel- och ostpinneätande pratade man då med alla av Marburgs upper ten och även med några östtyska studenter, som berättade mycket intressant och avslöjande från sin folkdemokrati. Den gemytliga samvaron fortsatte sedan med flera utflykter till Frankfurt, blomsterutställningen i Kassel och en rundtur i Lahndalen.

Marburg, som har cirka 40.000 invånare, var en mycket trevlig och pittoresk stad med många sevärdheter. Den är byggd på sluttningarna av ett berg vid en gammal bro över Lahn och består av en äldre del med slottet, rådhuset, universitetet, torget, kyrkor och smala gator samt en nyare och mer modern stadsdel med fabriker och breda gator. Studenterna, som uppgår till 4.000, bor helst i den gamla delen, som ju är centralare och där även studentrestauranten Mensa ligger, men de nya studenthemmen ligger oftast i de nyare kvarteren.

Det är framför allt tre studenthem, som låter tala om sig. Det första och största är Collegium Gentium, och det är mer än ett studenthem — det är ett försök att fostra studenterna till internationellt medvetna medborgare. Det är de gamla jägarkasernerna, som efter kriget ombyggs till ett modernt studenthem. Enligt bestämmelserna skall en tredjedel av studenterna vara från utlandet, och den bestämmelsen har bl. a. Nils Arhammar och Pia Karre dragit nytta av. Tyskarna har litet besvärligare att komma in, för de måste först bo där någon tid på prov, innan de blir ordinarie hyresgäster. De lyckliga som gått helskinnade genom skärselden, har sedan ett trevligt rum, ett korridorök och en fin matsal med billig mat att glädja sig åt. Hemmet sörjer även för andlig spis och anordnar föreläsningsserier, som ger allmänbildande inblickar i olika vetenskaper och aktuella frågor. En nackdel med hemmet är reglementet, som reglerar väl mycket av studenternas personliga frihet och som tvingar dem att ibland gå fönstervägen, men så är det ju oftast i utlandet, där vår arkadiska frihet är okänd.

Studentskornas främsta högborg är Bettinahaus, som är uppkallat efter en romantisk författarinna Bettina von Arnim, som brukade springa omkring barfota och plocka mossor i månskenet och skriva till Goethe. Huset rymmer 25 flickor, men i matsalen får många fler äta, och enligt Kerstin Friman är maten mycket bra. För att förhindra feminin isolering har man ordnat en genomgång, så studenterna kan gå genom trädgården och sedan klättra uppför 134 trappsteg till Carl Duisberg-haus, där 50 studenter bor. Huset är en donation, och sjuka studenter har företräde. Läget högt upp på slottsberget är magnifikt, och utsikten är väl värd all den svett och möda, som bergsbestigningen förorsakar ens arma kropp. Jag hade nöjet och fördelen få äta i den stora ljusa matsalen, men till fullo kunde jag inte uppskatta maten.

Värmen var ju ganska tryckande (oftast över 30°), och efter promenaden genom Bettinahaus trädgård och uppför alla trappor var det inte så roligt att börja måltiden med en ångande het, fet soppa, där makaroner simmade. Efterrätten var dock desto bättre, för det var oftast glass.

Redan första dagen lade jag märke till att en del studenter hade mycket färggranna och lustiga mössor, en del med skärmar och en del utan. Granna nationsband i färg med mössan bar också de flesta. Det var studenter, som tillhörde någon Verbindung, och de skärmlösa mössorna angav, att de tillhörde de äldre inom föreningen. Det var faktiskt ganska lustigt att se gamla korrekta herrar utstyrda med sådana maskeradmössor. De dagar, då någon Verbindung hade sin stora årsfest, kunde man få se dem paradera med fanor och iklädda gamla studentuniformer. En festlig och brokig anblick. Ofta var dock mössan ersatt av en vit turban, och ett stolt uttryck brukade då vila över anletet d. v. s. den del som ej var täckt av plåster. Den bälde studenten hade duellerat och slagit en mensur och bar nu sina sår med all den ära som tillkommer en stor kämpe.

Korporationsstudenternas antal lär ha ökat de senaste åren, och i Marburg är ungefär hälften av studenterna med i någon korporation. Studentskorna är ju ställda utanför dessa urkonservativa herrklubbar. Bara en del korporationer håller nu fast vid mensurtvånget, och flera — alla katolska — har förbjudit det. Ölpriset har vidare åstadkommit att en del studenter övergått till Coca-Cola eller äppelsaft, och antalet salamandrar har minskat per kväll. Det vore tråkigt, om dessa alldeles skulle försvinna, för det är roligt för en främling att få vara med om det taktfasta drickandet som en salamander innebär med all ordergivning på latin och reglementerade rörelser. Varje Verbindung har sina speciella salamandrar, och man måste ha stor kapacitet för att kunna dricka all den öl som ceremonien innebär, då man ju alltid måste dricka den stora sejdeln i botten.

Stridigheter uppstår i bland mellan korporerade studenter och andra, och det visar sig framför allt vid valen till styrelse för ASTA. Då för de olika korporationerna fram sina kandidater till de olika posterna, och det görs stor propaganda. Nu brukar det vara jämvikt inom styrelsen, och hälften av medlemmarna kommer från vardera lägret och samarbetet tycks gå bra.

Vistelsen i Marburg blev mycket givande, då jag hade så utmärkta tillfällen att få en inblick i tyskt studentliv, som ju i många detaljer skiljer sig från vårt men som i mycket ändock är lika. Det skulle verkligen vara roligt om nationen kunde fortsätta utbytet med Marburg, och jag avundas de landsmän som kommer att ha samma tur som jag att få resa dit som nationens stipendiat.

Hemresan blev ytterst angenäm, då Frieders föräldrar hade inbjudit mig till sitt hem i den lilla byn Nordenbeck utanför staden Korbach, som låg i Waldeck, som i sin tur är ett litet hertigdöme norr om Hessen. Fadern var folkskollärare, och han visade mig hela sin miniatyrskola med 15 elever. Under den vecka jag var där, hann jag bli bekant med en hel del av byns 300 invånare och se en del av livet på landsbygden, så Frieder och hans föräldrar var utmärkta introduktörer.

Sven Fält

Eva Neander.

Släkt och dikt.

SLÄKTEN

Den nordligaste församlingen i Västergötland heter Finnerödja. Den ligger på gränsen till Närke, mitt i den gamla skogsbygden Tiveden, mellan de stora sjöarna Skagern och Unden. Det är en kargare bygd än man väntar sig finna i Västergötland, och har väl ofta betraktats som en slags fattigsocken. Här drog i gamla tider Eriksgatan fram, och oberoende av en ofta berättigad respekt för vad som i den stora gränsskogen kunde möta, måste alla resande mellan Västergötland och rikets centrala delar ta sig fram denna väg. Först anförtrodde man sin själ i högre makts beskydd i någon av kyrkorna vid skogskanten, i Ramundeboda klosterkyrka på Närkessidan och i Finnerödja på västgötasidan.

Något stråtrövardistrikt var dock inte Finnerödja, utan här har sedan lång tid tillbaka varit odlad bygd. Förutom kyrka fanns i socknen ett bruk, Skagersholm, med herrgård och ett mindre säteri, Ramsnäs. För ungdomens fostran visade man ett tidigt intresse, och redan 1834 fick Finnerödja sin första riktiga folkskollärare, Johan Svenzon, som verkade i socknen till sin pensionering år 1872.

Samma år hade en bygdens egen son avlagt folkskollärarexamen vid seminariet i Karlstad, och från vårterminen 1873 tillträdde han tjänsten vid vad man skulle kunna kalla centralskolan i Finnerödja. Även han stannade till pensionsålderns inträdande, 1903. På sjuttio år hade således skolan blott haft två lärare, det tyder på uthållighet och trivsel.

Finnerödjas andre folkskollärare hette **Jakob Neander**. Han var född i grannsocknen Tived år 1844 på en gård, som i åtminstone 300 år tillhört samma släkt. Hans hustru hette Kristina Eriksson och föddes 1847. Hennes äldste kände stamfader röjde mark vid sjön Unden i slutet av 1500-talet; gården är fortfarande kvar inom släkten.

Makarna Neander fick elva barn tillsammans, av vilka tre dog som barn. De övriga åtta sändes — sedan experimentet slagit väl ut med den äldste, som visat sig ha läshuvud — norrut för att studera, först i Storskolan i Kristinehamn, därefter till gymnasiet i Örebro, där alla sju söner avlade studentexamen. Under 20 läsår, från 1890 till 1921, fanns minst en, stundom tre pojkar Neander i Örebro. En folkskollärarelön uppgick den tiden till 700 kr. om året, när Fridtjuv Berg blev ecklesiastikminister ökat till tusen riksdaler jämnt. Härtil kom fri bostad, fri vedbrand och några tunnland jord. Hur man på sådana inkomster kunde bekosta högre studier för åtta barn är hart när obegripligt. I våra dagar anses knappast en lektorslön i 33 lönegraden räcka till för en tvåbarnsfamilj med studieambitioner. Vad Jakob och Kristina Neander åstadkom har av en sondotter kallats en fostrarbragd. Det är intet släktskryt. Redan året efter sin pensionering, 1904, dog Jakob Neander utan att lämna något efter sig. Tre av barnen gingo ännu i skola och tre lägo vid universitet. Hur änkan lyckades ordna, så att inga av barnen behövde avbryta sina studier är en gåta.

Fyra av Jakob Neanders söner fortsatte sina studier vid universitet i Uppsala och skrevo in sig i Södermanlands-Nerikes nation. Äldst i syskonskaran var **Gustaf**, f. 1874, som skrev in sig i nationen den 17/9 1894. Han var Förste kurator från maj 1900 till december 1901. **Gustaf Neander** har gjort sig ett namn som läkare och ledare av kampen mot lungsoten under flera decennier i sin egenskap av sekreterare i Nationalföreningen mot tuberkulos. Han har utgett ett stort antal skrifter, inte bara inom sitt fack. Hans samlingar till en hembygdsbok om Finnerödja har efter hans död 1941 varit grunden till det stort upplagda verket *Finnerödja* — en socken i Västergötland. Han var också en framstående tillfällighetsskald, som sådan verksam särskilt inom ordenssamfundet S. H. T., vars Styrande Mästare han var. 1927 blev han hedersdoktor i Uppsala och samma år valdes han till hedersledamot av Södermanlands-Nerikes nation. Två av hans söner har också varit medlemmar av nationen: **Olof**, född 1909, inskriven 1928, numera bankman, och **Gösta**, född 1919, inskriven 1939, läkare, som var andre kurator 1943 och förste kurator 1945.

Den 24 november 1897 inskrevs i nationen **Albin Neander**, född 1878. Han var naturvetare, närmare bestämt astronom. Han lämnade nationen 1901, men återinskrevs 1912, då han avlade fil. lic. examen. Hans önskan tycks ha varit att bli vetenskapsman, men han tyngdes av stora

studieskulder och tvingades ut som lärare och hamnade så småningom som folkskoleinspektör, först i Kiruna och sedan i Härnösand. Av honom har också utgivits en lapplandsroman. Han dog 1928. Dottern, **Eva Lydia Carolina**, som föranlett dessa rader, föddes i Kiruna den 3/4 1921, tog studenten 1941 i Göteborg vid flickläroverket och inskrevs i nationen den 2/2 1943, där hon dock bara tillbringade en termin.

Den tredje brodern var **Herman Neander**, född 1885, inskriven den 22/9 1905. Han var teolog och dog 1953 som kontraktsprost i Gävle. Under första världskriget samarbetade han med Elsa Brändström och besökte krigsfängeläger. Sedermera blev han medhjälpare åt Nathan Söderblom i dennes ekumeniska arbete. Även han har utövat ett omfattande skriftställarskap.

Den fjärde i syskonskaran Neander, som varit knuten till Södermanlands-Nerikes nation är **Henrik Rudolf Neander**, född 1892, student i Örebro 1911, inskriven i nationen den 5 oktober 1913, där han stannade till och med vårterminen 1915.

Det är ingen ovanlig typ av bildninggång i vårt svenska samhälle, som släkten Neander ger exempel på. Kedjan bonde — folkskollärare — akademiker är närmast vårt svenska standardexempel på ståndscirkulation. Folkskollärarkåren spelade under 1800-talets senare hälft samma roll som tillvaratagare av landsbygdens läshuvuden, som prästerskapet gjort under tidigare århundraden. Gustaf Neander har mediterat över följderna av att en släkt, som i minst trehundra år brukat samma torva, plötsligt ryckes loss och kastas in i nya förhållanden. Om han och hans syskon i stället följt förfädrens exempel och odlat upp var sin teg, hade det inte varit mer att visa upp än prestationer som läkare, präster och lärare?

En sak är klar, de generationer, som upplever själva brytningen, utsätts för stora påfrestningar. Eva Neander påstår, att det redan tidigare funnit spår av degeneration inom den gamla bondesläkten, och att det vid sidan av utpräglad begåvning också fanns anlag för depression och alkoholism. »För några av dem hade det kanske varit mest lyckligt om familjen Neander blivit kvar nära jorden.» Det må nu vara hur som helst med dessa påstådda arvsanlag (Eva Neanders eget öde kan tyda på att de funnits), men några av släkten var det, som inte »tålde den starka påfrestning, som den nya livsformen medförde» (Gustaf Neander).

Gustaf Neander hyste en kärlek till hembygden av ovanligt produktiv art. Han flyttade på 20-talet tillbaks till hemsocknen, i den mån arbetet tillät, och skaffade sig senare en gård där, Lilla Ramsnäs, som fortfarande är i släktens ägo. Han blev en både hängiven och skicklig hembygdsforskare, med speciell inriktning på botaniken. Med kärleken till hembygden kan naturligtvis förenas en vantrivsel med den nya till-

varon. Så tolkar Eva Neander det: »I de flesta av vår familj tror jag, att den drömmen finns, bli i Finnerödja och aldrig fått smak för någonting annat, vara mjölkkuusk, gå bakom plogen, kanske möjligen bli lärare i hyskolan. Det är ingen romantisk fiktion, jag tror att den finns som ett släktdrag i många av den här sortens familjer, där priset för en ny tillvaro trots allt blev så dyrt.»

Diktare har dock fötts ur dessa kontroverser. Bekant är ju hur stora delar av Karlfeldts diktning får sin förklaring just ur rotlöshet i samband med uppbrott från fädernegården och modernäringen. Och en stor del av de senare generationernas diktare, de som hoppat över folkskollärarstadiet i bildningsgången, hämtar ju både inspiration och material ur den miljöförändring de skapat. Och en stor del av de senaste generationernas diktare, de som hoppat över folkskollärarstadiet i bildningsgången, hämtar ju både inspiration och material ur den miljöförändring de skapat.

BIOGRAFISKT

Kan diktarbegåvningen ärvas? Däröfvet man intet, men de flesta litteraturhistoriker ägnar för säkerhets skull några släktforskningens brasklappssidor åt att påvisa sina adepters litterära påbrå. Men nog kunde Eva Neanders fall tyda på att arvsteorierna kan vara riktiga. Hennes far och hans bröder var litterärt begåvade, och av vad som berättas om farföräldrarna framgår, att även de hade något av gnistan. Självt var hon böjd att anse lusten att dikta nedärvd. Hon har sagt sig inte vara »speciellt intellektuell, jag kan inte föra ett logiskt resonemang och inte dra upp några linjer. Lusten att dikta finns hos mej som lusten att sy och laga mat finns hos andra, utan att de behöver ha några speciella kvalifikationer i övrigt.»

»I hela mitt liv har jag varit i det närmaste politiskt och religiöst indifferent», skriver hon i den självbiografiska skissen Kaleidoskop. Hon avundas andra författare deras förmåga till objektivisering, att göra sitt öde till något allmängiltigt, och undrar om deras politiska eller religiösa förankring hjälpt dem till det. Självt kan hon inte lyfta sig över sig själv, påstår hon. »Jag har jämt tyckt att människan är det mest intressanta i tillvaron och min enda litterära ambition är att få vara med ibland dem, som vill söka visa att var verklighet har flera sidor.» Och härvid har hon alltså inte sökt hjälp i religiöst eller politiskt engagemang utan hjälpts av en känsla av »att inte någonstans höra hemma» och en »lust att vilja möta allt förutsättningslöst».

Jag har citerat så utförligt, därför att vad en författare själv skriver om sitt författarskaps målsättning och förutsättningar alltid måste

ha det främsta vitsordet. Eva Neander påstår, att hon inte har kunnat lyfta sig över sig själv. Vi har alltså anledning att vänta oss, att det självupplagda spelar stor roll i hennes böcker. De små volymer som bär hennes namn är dock fullt njutbara utan någon utförlig redovisning av tvättnotor, och något biografiskt detaljsnokande skall inte här redovisas, så mycket mer som jag varken kan eller vill äta mig den uppgiften. Några huvudlinjer kan dock vara av intresse för ett vidare förstående av vissa partier i hennes författarskap.

Eva Neander föddes i Kiruna, men hennes barndomsminnen är från Härnösand. Visserligen dog fadern när hon var endast sju år gammal, och familjen flyttade efter något år sedan modern gift om sig. Men ändå tycks Härnösand ha betytt mycket för henne. »Jag tror aldrig, att jag kommer att bli färdig med min barndomsstad», skriver hon, »det är som jag ville förflytta allt, jag efteråt upplevt, till den där norrländska staden med sitt residens och sin domkyrka, sina lustiga små skjul, svängbron över kanalen och sin hamn, där man kunde sitta och stirra ut över vattnet i timmar . . .» Eva Neander är inte någon realist eller hembygdsskildrare. Men hon hakar med förkärlek fast handlingen i sina noveller och romaner vid några impressionistiskt valda yttre detaljer: »Där ute blåser en sakta vind, ena gardinen är fast i en hake och lyktan blinkar sömnigt in.» Eller: »Där fanns två rök-svampar på gårdsplanens mitt. Och en igelkott under balkongen med vildvin.» Hela hennes produktion rör sig inom samma miljö, barndomens, och till slut lär man sig hitta riktigt bra i den, både bland människor och ting.

Faderns tidiga bortgång har satt djupa spår. Styvfadern tycks ha haft svårt att till en början få kontakt med barnen Neander, som skapade sig en fantasibild av den döde fadern. I debutboken Dimman fantiserar den sinnessjuka Bitte om Gud, som hon samtalar och promenerar med som kompensation för den ömhet som hon inte får på annat håll. »Du skall inte vara rädd», säger Gud, och det samma hade fadern sagt till Margit Selig (en annan av författarinnans alter egos) i novellen Avsked till fadern i samlingen Natljus. Margit Seligs far överger sin familj för en annan kvinna. Ett vanligt motiv är ett par syskon, som håller samman för att ersätta varandra för förlusten av en älskad förälder. Det är ingen tvekan om att dessa motiv går tillbaka på upplevelser i författarinnans barndom, sammanhängande med idealiseringen av den avlidne fadern.

Barndomslektyren var bröderna Grimms sagor, bibeln med Dorés teckningar (»simson och Josef var våra favoriter»), Terje Vigen. Något senare upptäckte hon Cora Sandels Alberte-böcker. Det är lätt att finna drag från Grimms sagor hos henne. Drakar, styvmödrar, vargar, Snövit och Törnrosa förekommer titt och tätt. Novellen Lilla bror och

lilla syster har sitt namn därifrån. Den fångne Napoléon kände hon stark sympati för. Det var väl för att hon ville föreställa sig honom som förföljd ensam och inspärrad (för fångelser har hon en skräck, som ofta kommer åter), stirrande ut över vattnet, precis som hon själv ville sitta vid hamnen i Härnösand och stirra ut över vattnet i timmar. Vattnet spelar en stor roll i hennes diktning, som symbol för något på en gång farligt och lockande.

Skoltiden tycks inte ha varit någon succé, om man får tro hennes egna ord. Hon kallar sig själv för »psykopatbarn», säger sig ha känt konstant olust och trötthet. Några framgångar betygsmässigt hade hon inte heller. I hennes böcker återkommer ofta två typer av skolkamrater. En glad, pigg, söt och begåvad kamrat, som hon beundrade, och en rödhårig primus med lärartycke, som hon avskyr.

»Sorglös och glad kände jag mig bara om somrarna på min farbrors landställe utanför Gävle», skriver hon. Och de ljusa och harmoniska partierna i hennes böcker kommer också med sommar och klarblå rymd. Som kontrast finner vi november, disig och grå.

Mycket av Eva Neanders vuxna liv har inte kommit in i hennes böcker. Sejouren i Uppsala blev ju inte lång — en termin bara — och hon övergick till journalistyrket, »yrvaken och med livet knappt i behåll». Till en början läste hon korrektur och skrev kåserier och en och annan dikt i Västgötademokraten i Borås. Tidigare hade hon prövat på tidningsarbete i Göteborg, på Ny Tid bl. a., och från Borås flyttar hon efter något år till Stockholm för mera korrekturläsning. Sista kapitlet i Dimman tilldrar sig i journalistvärlden. Huvudpersonen Bitte skildras som en kvinnlig journalist, som ganska motvilligt skriver sina societetsreportage men »får hjälp av sin rutin att löpa rad efter rad». Något ämne till en reporter var hon inte. I en artikel har hon talat om en kvinnlig journalist med komplex därför att hon bara hann skriva en artikel när en kollega skrev tre. Och i hennes böcker finner vi ofta mer eller mindre öppen ovilja mot alla självklart raska och kända människor, med futtiga ambitioner, kloka, gedigna och präktiga. Den kåserande stilen har dock legat bättre till för henne, och under stockholms-tiden medarbetade hon en del i Idun med enkätsvar och kåserier. Hennes litterära stil har stundom en påtaglig staccatorytm, med korta avhuggna meningar, som kommer en att tänka på kåsörsvenska.

FÖRFATTARSKAP

Eva Neander debuterade i bokform med den lilla romanen **Dimman** på våren 1946. Dessförinnan hade hon haft en och annan dikt och novell publicerade, bl. a. en förstudie till Dimman, som vunnit pris i All

världens berättare. Romanen handlar om en flicka, Bitte, som lever i en värld för sig, befolkad med fantasiväsen, en värld, som är avskild med en dimridå från det »liv, där man rörde sig med snabba rörelser». I kärleken till en fantasiens fadersgestalt, Gud, finner hon tröst för hån och bannor. »Den som älskar lever i ljus, om också hennes natt är utan stjärnor». Bitte söker sig också till naturen, som här liksom i Eva Neanders övriga böcker skildras personifierad och levande. Skogen talar, gräset viskar, sommarnatten andas och lönnarna prasslar hemlighetsfullt. Bitte hamnar så småningom på sinnessjukhus men skrivs ut och återfinns i sista kapitlet på en tidningsredaktion. Och boken slutar relativt förhoppningsfullt; en dörr glider upp. »Livet är stort och ganska farligt . . . en nyckel har vridits om.» Och så slutar denna första bok med ett leende.

Nästa bok kom ett år senare, novellsamlingen *Staden*. Den ger ett antal kvinnoporträtt, varav flera bär drag av författarinnan, t. ex. Marie och Bitte. I själva verket rör sig Eva Neander bara med ett fåtal typer, som återkommer ideligen, stundom under nya namn, stundom under samma. Där finns hennes alter ego, flickan i dimman, »för vilken det vakna livet bara är en fortsättning på drömmen. Hon vandrar på smala trådar över branta djup.» Hon vill glida bort, »föras mot en tunn rymd och inte mer räknas.» Hon älskar skymningen och är närsynt rädd för solsken. Det är flickan, som behöver någon att älska, som vill sätta liv till världen, flickan med konstnärsdrömmarna, som vill bli dansös. Bland de osympatiska kvinnorna har jag redan talat om de energiska och okänsliga, med gälla röster och rött hår, slanka höfter och kalla fiskögon. Där finns också de feta, sladdriga, som kuttar som duvor, som skvallrar och snokar. Sista novellen i *Staden* slutar med att Marie springer till vattnet. Och hon förstår, att hon tillhör de dömda, de som förlorat i kampen mot sinnessjukdomen.

Hösten 1947 utkom Eva Neander med en liten diktbok, *Död idyll*. Det är små nästan valhant formulerade dikter, stundom epigrammatiskt tillspetsade, ofta med inslag av folkvisa. I några dikter liknar hon sig vid ett rö, är rädd för »den starkes trollkrets» och bekänner sin »håg till allt som ingenting begär», och hon slutar med en bön »Till dej som lär / vår egenart oss ge — — — att med nån vindil / eller trotsig sjö / du snart gör slut / på oron i ett rö». Programmatiskt uttalar hon: »min ensamhet / är en kamrat / mitt hemland och min kyrka», men därför är det också »så lätt, min död, att bränna / mej som ensam går / ty den som intet äger / ju intet återstår».

Den sista boken hon gav ut kom våren 1949, är en novellsamling och heter *Nattljus*. Här får vi stifta bekantskap med familjen Selig: dottern Margit som lär sig dansa, sonen Jan, som fått ett akvarium och som har en sval, tunn hinna av glas i sitt eget inre, fadern advokaten,

som lämnar familjen för den rödhåriga skådespelerskan Julia och modern, som blir sinnessjuk vid skilsmässan. Om denna familj planerade Eva Neander en roman, *Vattnet*, som tyvärr blott var påbörjad vid hennes bortgång. Av de fragment, som publicerats 1951 i den posthuma boken *Lilla bror och lilla syster* (utgiven av Karl Vennberg), vill man gärna utläsa en klarnande syn på den »döda idyllen», en fastare komposition och en mer objektiverad bild. Tanken har varit att belysa familjeidyllens undergång ur de olika agerandes synpunkter. Det är en svår förlust att den romanen inte blev avslutad.

Novellerna i *Nattljus* ger också de en samling kvinnoporträtt, gjorda i hat och äckel. Med förkärlek skildrar hon dem i djurskepnad, som duvor, kaniner, hundar och råttor. Röda, feta och skvallriga är de som vanligt. Deras välgörenhetstantiga medlidande och intimitet väcker bara avsky och kväljningar. Även i några av de andra novellerna skildras gemenskapen mellan två syskon. Det är Annika och Beth, Beth som är rädd för den avslöjande sjukhusdagen och vill bo i blått nattljus. Det är Charlotte och Margret, Margret som blir svartsjuk på systemen, när hon börjar gå ut med pojkar och försöker strypa henne, och som sen alltid längtar efter en mänsklig hand att hålla.

Den posthuma boken *Lilla bror och lilla syster* innehåller förutom romanfragment *Vattnet* också den självbiografiska *Kaleidoskop*, samt ett antal dikter och noveller. I dikterna varierar hon sina vanliga motiv. Belysande är dikterna om dansösen, som dansar över stjärnorna, dansösen i tre kjolar

en röd
att locka med
en blå
att kyla med
och i den svarta
säger vi farväl

dansösen som är fången och dansar sin sista dans

tills en dörr
som aldrig
någon stängt
går upp

Rättan som en symbol för ångest och äckel finns också med (»hon vädrar råttor överallt» — *Staden*: Med tulpaner; *Novellen Rättan i Nattljus*)

du rätta därinne
därinne i mitt sinne
med ditt eviga bett
du som aldrig blir mätt

Här finns vattensymbolen: »över mitt vatten stod skrivet / »älska livet». Och faderslängtan: »Allt blev du för mej / en gud, en far, en bror».

Bland novellerna i denna bok påminner Flicka med pärlor om den betydelse kläderna har som symbol i Eva Neanders författarskap. Det är flickan som klär sig efter vädret inom sig, liksom Monika i Vattnet, som alltid klär sig »som om hon var på sommarnöje». Men liksom hos dansösen i dikterna är det egentligen bara fråga om en växling mellan blåa och röda klänningar. Blått, rött och grått är färgerna i Eva Neanders värld — och så grönt, vattnets färg. Blå är thékopparna i det Seligska hemmet, blå är rymden, blå kläder bär de glada och harmoniska. Men det finns också en annan ton i det blå, »ett drag som av tidig vår över kvällen», en ton »som alltid gör mig lite ängslig och odrägligt melankolisk.» Rött eller snarare skärt är färgen på den avskydda plugghästens hår, rött är håret på tant Julia, som förtrollar advokat Selig, men rött hår har också några av de lockande och fascinerande kvinnorna. Röda och feta är många osympatiskt skildrade kvinnor och röda eller skära är ofta deras kläder. Grått är dimmans färg, novembers färg, färgen på den sinnessjuka fester Emys själ, som dyker upp som en symbol just när det Seligska familjeidyllen spricker. Gröna är draperierna i det Seligska hemmet, som skyddar idyllen därinnanför före kraschen, gröna är Margits ögon, grönt är det lockande vattnet, som ser allt, ligger och gömmer på allt:

en dag för mig
mitt väsens gröna flod
ner till vattnet

* *

*

Omfattande är inte Eva Neanders diktning och stor är inte hennes värld. Hon når aldrig utanför familjen. Hennes gestalter är alla märkta av barndomsupplevelser, har stannat i puberteten. De känner en »dov saknad, en känsla av något som har gått och inte kan lockas tillbaka». I denna värld rör sig människor, som inte har normal kontakt med till-

varon, som gjorts till enslingar genom en droppe i blodet, ett främlingskap som kan vara till förbannelse men varur också deras väsen kan dricka styrka »just ur det vaga, obestämda, som fanns inom henne». De lever i ett töcken, som förlåter allt, men med skuldkänslor över sin »brist på sinne för ansvar och för verklighet». Det är ett släktdrag hos dem: »Vi bedrev ett slags hängel med döden». Deras »stam är sjuk», likt en sjuk lind bör den tas ner, men där finns också »ett mörkt begär att föda»: »över mitt vatten stod skrivet / 'älska livet'.»

Det finns ambivalens och oklarhet i denna lilla värld, liksom i Eva Neanders romankompositioner, eller snarare brist på komposition. Men där finns alltid en drift till kärlek och gemenskap, sammanhållning och stöd, som i förhållandet mellan familjemedlemmarna, far — dotter, syster — bror, ofta tar sig incestuösa uttryck. Det är en sluten värld, där man gömmer sig undan de onda och kloka och flyr in i det töcken, som förlåter allt, där man lockas av det gröna vattnet. Det är en värld som pendlar mellan soliga badsommrar och långa, gråa vintrar: »någonstans är det alltid november med sjuka, rolösa träd, blåst och halvdunkel». Och personerna i Eva Neanders värld både dras till dimman, och stöts bort av den. Inom dem finns längtan att få sjunka undan i glömska, men också det ljusa minnet av lyckliga sommarlov. Och vattnet finns överallt, kallt och hotande under kanalbron om vintern, som en drake i sagan hotande den lilla staden, och friskt och grönt och svalkande om sommaren, inbjudande till bad. Margit Selig lever ett liv i idyll, men kedjan brister. »Hennes liv skall inte mer sluta sig som deras runt skolgård, kyrka, salonger och till samma kyrkogård.» Hennes liv fylls av ångest och av längtan efter något, som kan jaga bort skräcken. Låt oss inte vara rädda, blir mottot i hennes nya värld.

Det är en värld av ångest Eva Neander skriver om. På så sätt hör hon samman med sin litterära generation, med existensialismen. Människan är ensam, hon kan inte vänta sig stöd och hjälp från en icke existerande Gud. Men hon har ett ansvar, en plikt att själv välja sin väg. Ur denna känsla av ansvar kan ångesten födas. Men Eva Neander hade inte läst sig till sin livsuppfattning hos de moderna profeterna. Det var sina egna erfarenheter, sin egen ångest hon skrev om.

I februari 1950 bodde hon på ett pensionat i Finnerödja. Den 22 februari skrev hon till redaktören för tidningen Vi och bad honom översända novellen Bara man har hälsan till bokförläggare Gerard Bonnier. Novellen handlar om en hustru, som vakar vid sin makes dödsbädd. Men titeln skulle ändras till Avsked. Samma dag försvann Eva Neander från pensionatet. Hon återfanns död, översnöad, vid sjön Uden, den 5 mars 1950. Hon hade förverkligat drömmen om att återvända till Finnerödja. Men hennes stam var sjuk, hon hörde till de dömda. Priset för den nya tillvaron hade blivit för högt.

*Hit förde min längtan och för mig än
som en evigt tårande lystnad.
Om på ljusan dag jag dödade den,
som min hemligt älskade stod hon igen
vid min bädd i nattens lystnad.
Hör furornas dova sorgemusik
med förstämnda trummor och tubor i moll,
en blåkullahymn med suckar och skrik
i ödemarken diktad av troll!*

Lars Bremberg

Litteratur:

- Eva Neander*: Kaleidoskop, AvB juni 1948 (omtryckt i Lilla bror och lilla syster 1951), självbiografisk.
Bo Strömstedt: Eva Neander, Svensk Litteraturtidsskrift 1950, s. 176—189.
Karl Vennberg: Inledning till Lilla bror och lilla syster, 1951.
 Om Finnerödja och släkten Neander, se
Finnerödja en socken i Västergötland. Studier kring Gustaf Neanders Stora Tiveden-samlingar. Red. av Sixten Rönnow. Sthlm 1944.

Veteranerna.

Räkenskaperna 22/4 1955—14/4 1956.

Ingående behållning: Sv. statens 3½ % obl. 1944, 4.000 kr. 3.960:54; Å sparkassa 97:19; Å postgiro 64:68. Summa kronor 4.122:41.

Inkomster: Avg. ss. ständiga ledam. 150:—; Årsavgifter 1.544:—; Räntor 144:12; Gåvor 50:—; Feladress. belopp 5:—. Summa kronor 1.893, 12.

Utgifter: Tryckning och expediering av 1955 års Majhälsning 1.557:15; Förvaltningskostnader 96:05; Bidrag till kuratorsarvode 50:—; Översänt feladress. belopp 5:—. Summa kronor 1.708:—.

Utgående behållning: Sv. statens 3½ % obl. 1944, 4.000 kr. 3.960:54; Å sparkassa 170:26; Å postgiro 176:53. Summa kronor 4.307:33.

Föreningens nämnd.

Valda ledamöter: Fritiof Söderbäck, f. d. direktör (ordf.), Martin Jansson, f. d. kommerseråd †, Mauritz Carlson, f. d. direktör, Carl Cederblad, f. d. läroverksadjunkt (sekr.) †, Eric Wahlberg, förbundsledare (v. ordf.), Arne Furumark, professor, Sven Frigell, lasarettsläkare (biträdande sekr.), Lars Andér, med. lic.

Självskrivna ledamöter: Stig Claesson, professor, nat:s inspektör, Erik Larsson, fil. kand., nat:s förste kurator, Jonas L:son Samzelius, f. d. förste bibliotekarie, nat:s skattmästare (fören:s skattm.).

Nya medlemmar.

Ständiga:

Prof. Arne Furumark, Uppsala, Jur. kand. Sten Edstam, Skelleftehamn, och Byrådirektör Hans Stjernqvist, Hägersten; alla förut årl. bet.

Årl. betalande:

Fil. dr Gösta Attorps, Djursholm, Med. lic. Bo Nelzén, Skellefteå, och Fil. dr Sven G. Svenson, Johanneshov.

Avgifterna för 1956.

Årsavgiften till Veteranerna är 5 kronor. Ständig ledamot erlägger minst 50 kronor; understödjande ledamot 100 kronor. Avgiften erlägges helst omedelbart genom insättning på postgiro nr 25906, Söderm.-Nerikes nations Veteraner.